

ODRASLI SO PRERASLI »OTROŠKE KLOPI«

V Sloveniji imamo šest samostojnih osnovnih šol za odrasle, pri 31 delavskih univerzah pa imamo oddelke osnovne šole za odrasle. Te osnovne šole in oddelke za odrasle obiskuje v zadnjih petih letih od 3000 do 4600 odraslih, približno 80 % jih je zaposlenih. Po tej poti konča vsako leto v Sloveniji 1000 do 1300 odraslih osnovno šolo. In še dva podatka. Iz statističnega popisa leta 1966 je znan podatek (takšni podatki se v devetih letih komajda kaj spremenijo!), da v Sloveniji 189.807 ali 38,2 odstotka zaposlenih nima uspešno končane osnovne šole, med njimi pa je 53 % delavcev, mlajših od 35 let. In drugi podatek: generacijski osip v osnovni šoli je bil v šolskem letu 1971/72 še vedno 32,32 %. No, tudi osip je

Sindikati si že vrsto let prizadevajo, da bi v osnovno splošno izobraževanje vključili kar največ zaposlenih. Lani je bila na slovenskem in zveznem kongresu ta naloga znova uvrščena med kongresne sklepe. Slovenski sindikati so se zavzemali za brezplačno osnovno šolanje odraslih (ustavni spor je sprožil prav naš časnik Delavska enotnost), zavzemali so se, da bi dogovori o kadrovski politiki vse od TOZD naprej vsebovali tudi obveznosti do osnovnega izobraževanja zaposlenih. Vedno znova pa so opozarjali na potrebo, da se organizacija in programi osnovne šole za odrasle prilagodijo osebnostnim, poklicnim in družbenim izkušnjam zaposlenih, kajti pristop do odraslih v osnovnošolskih klopih ne more biti enak pristpu otrokom – učencem redne osnovne šole.

Ko je letos v začetku meseca julija dobil sindikat v presojo predlog izhodišč za organizacijo osnovnega izobraževanja ob delu in predlog predmetnika in učnega načrta za osnovno šolo za odrasle, ki jih je pripravil Zavod za šolstvo SR Slovenije, je izvršni odbor predsedstva Republiškega sveta ZSS

DELAVSKA ENOTNOST

6. IX. 1975 – ŠT. 35. – L. XXXII

nekoliko nižji danes, vendarle vsakršen osip še vedno povečuje armado tistih zaposlenih, ki jim za nadaljnje poklicno izobraževanje manjka osnovna splošna izobrazba. V srednjeročnem načrtu družbenega razvoja pa smo zapisali, da bomo v Sloveniji do leta 1975 dokvalificirali dvajset do trideset tisoč delavcev v poklicnih šolah in šest do sedem tisoč delavcev v drugih strokovnih šolah (!?).

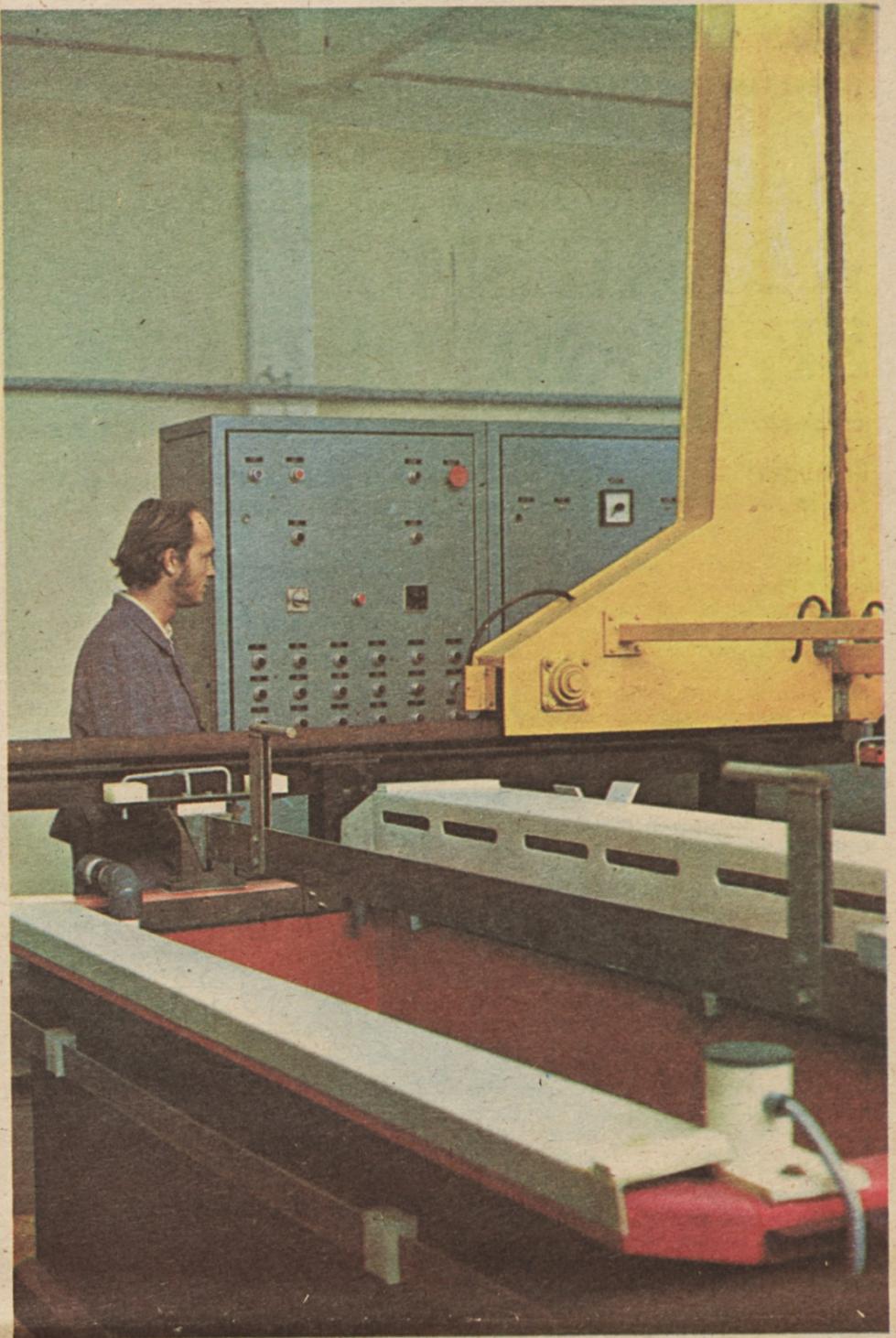
Iz teh nekaj podatkov lahko razberemo, kako izrednega pomena je za našo družbo in njeno trdno gospodarstvo osnovno šolanje odraslih, ki pa po obsegu le počasi napreduje. Še vedno pa je tudi ne do kraja razrešeno vprašanje – kakšno naj bo osnovno šolanje odraslih in zaposlenih.

ugotovil naslednje: Zelo ugodna ocena velja izhodiščem za organizacijo osnovnega izobraževanja ob delu. Ta izhodišča je ocenil kot tehten prispevek k sodobnejši organizaciji in metodam izobraževanja ob delu. Ugotovil pa je, da predlagani predmetnik in učni načrt tem izhodiščem ne sledita v svoji konkretni izpeljavi in učni načrt je v bistvu enak učnemu načrtu, organizaciji in metodam redne osnovne šole. In opozoril je na tveganost pričakovanja, da bi učitelji sami v oddelkih za odrasle opravljali to „prilagojevanje odraslim“. Zato je predlagal, da Zavod pripravi nov predlog učnega načrta in metodskih napotkov za osnovno izobraževanje ob delu.

Tako sindikati. K razgovoru o isti temi pa je naše uredništvo tokrat povabilo tovariša Staneta Kranjca, predsednika strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije, ki se je naši prošnji prijazno odzval.

SONJA GAŠPERŠIČ

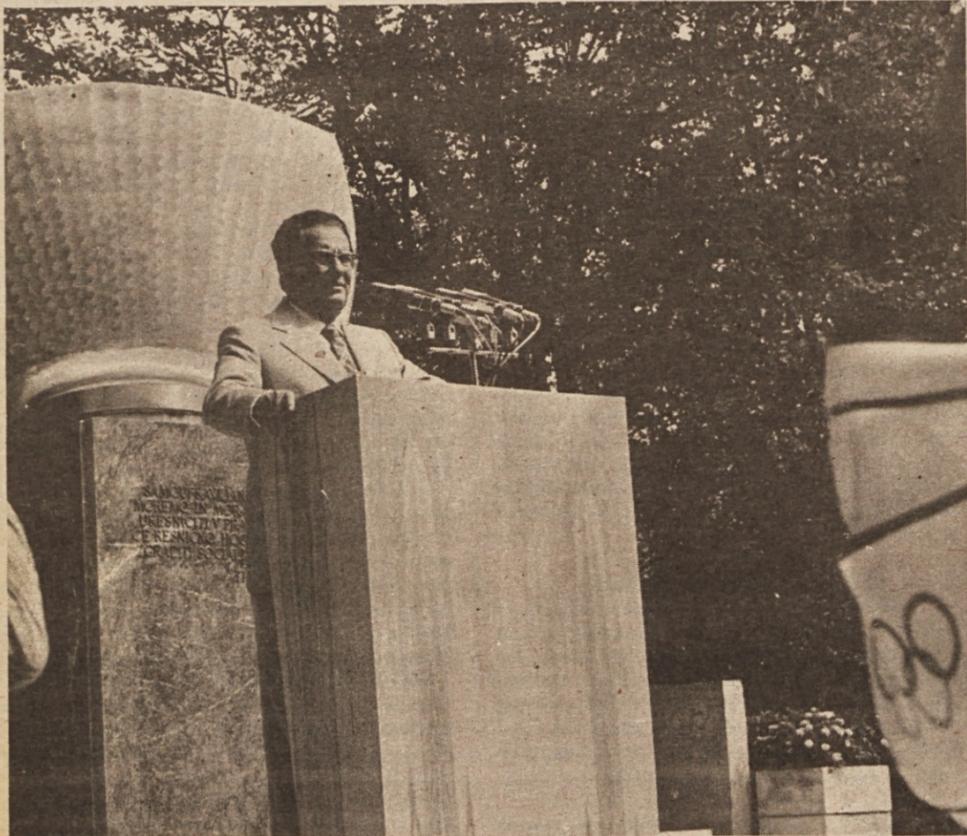
Berite na 3 strani

Kolektiv Metalplasta iz Ruš, ki deluje v sklopu SOZD Gorenje, si je zgradil nove prostore za galvanizacijo plastike, kakršne še ni v Jugoslaviji. Delo v novih proizvodnih prostorih, ki so veljali delavce blizu devet milijonov dinarjev, bo steklo te dni. Nova galvanizacija Metalplasta iz Ruš predstavlja le del sanacijskega programa kolektiva, ki bo moral še visoko zavihati rokave, da bo uresničil vse svoje načrte. Ze letošnjo jesen se bodo namreč delavci selili tudi v novo strojno delavnico. In še preden si bodo pošteno oddahnili, bodo pričeli z gradnjo novega energetskega centra, skladišč in nove orodjarne. Načrti kolektiva niso skromni, saj predvidevajo v petih letih štirikrat večjo realizacijo v primerjavi z letošnjim letom. (Foto: A. Ulaga)

PREDSEDNIK TITO V LITOSTROJU

Delavci Litostroja so navdušeno pozdravili predsednika Tita, ki jim je prišel vočtit vse najboljše za 25-letnico samoupravljanja in 38-letnico obstoja. V pozdravnem govoru je Vinko Hafner dejal: »Če že potrebujemo trdo roko, potem naj to ne bo državna, ampak delavčeva!«

Predsednik Tito je spregovoril zbranim Litostrojčanom in številnim Ljubljčanom ter med drugim izrekel čestitke kolektivu Litostroja ob pomembni obletnici. – Foto: A. Ulaga

Litostroj je praznoval, v zelenju svojih parkov, ki so prijetno nasprotje monotoniji orjaških tovarniških hal, in v soncu, ki so ga vsi na tihem pričakovali, prav kakor tudi številne ugledne in drage goste. Predvsem pa tovariša Tita, svojega predsednika, maršala...

3.400-članski delovni kolektiv ni praznoval sam, saj so mu prišli v goste desetstisoči Ljubljčanov. Ze od daleč se je slišalo viharno pozdravljanje, ki je naraščalo neustavljivo, kakor val plime: Tito prihaja!

Bil je to znak za Litostrojске godbenike, da so „udarili“ pozdravno koračnico, foto-reporterji so pribrenčali kot čmrlji, roke so se iztezale v pozdrav...

Ves čas je bila „v zraku“ misel, ki jo je nekaj kasneje v pogovoru s predsednikom Titom zelo kratko in jasno povedal predsednik delavskega sveta Leopold Nadlišek: „Pri premagovanju težav in ob proslavljanju uspehov se vedno s ponosom zavedamo, da se imenujemo „Titovi zavodi!“

Predsednik republike Tito se je udeležil prsčne slovesnosti ob odkritju spomenika, obletnici sicer kratkega, vendar uspešnega življenja Litostroja, „prvega velikega otroka socialistične graditve“, kakor je dejal v pozdravnem govoru sekretar mestnega komiteja MK ZKS Ljubljana Vinko Hafner. Dejal je še: „V šali mu rečemo tudi „Lukov otrok!“ Domislica ni bila izrečena po naključju, saj je ob Titu in njegovi soprog Jovanki sedel sivolasi Franc Leskošek-Luka, ki je 1937. leta, ko so kapitalistični lastniki zaprli ljubljansko tovarno in s tem vrgli na cesto več

kot 750 delavcev, preroško dejal: „Strojna tovarna bo enkrat še stala! Zgradili pa je ne bodo kapitalisti...“ Te besede so zdaj, lepše in tudi natančneje izražene, zapisane na spomeniku.

Po njegovem odkritju – za vrvice je potegnil „pravi človek“ Franc Leskošek-Luka – je na govorniški oder, spontano, nenapovedano stopil predsednik Tito, ki je s Titovimi zavodi Litostroj kar „krvno povezan“, saj je bil prav on tisti, ki je pred 28 leti prerezal otvoritveno vrvice za začetek obratovanja industrijskega giganta. Tito je takoj ustvaril stik z udeleženci slovesnosti, kakor ga zna samo on: „Pred 63 leti sem tudi sam delal pri izdelovanju majhnih turbin, v tesnih prostorih, vročini, prahu...“ In potem je še dodal, da smo sposobni premagati vse trenutne težave, ker... „si je mladi delavski razred najprej izbojeval svobodo, potem je pa rasel skupaj z našim razvojem.“

Po otvoritveni slovesnosti si je predsednik Tito skupaj s številnimi gosti, med katerimi so bili tudi Sergej Kraigher, France Popit, Mitja Ribičič in drugi, ogledal veliko modernizirano halo. Ogled je prav gotovo dosegel višek, ko je Tito pozval Franca Leskoška-Luko, da se skupaj sama slikata pred orjaškim gonilnikom za Peltonovo turbino za HE Perčica. Predsednik Tito se je zatem pogovarjal s političnim aktivom Litostroja in Ljubljane.

Praznovanje v Litostroju se je začelo že sredi petkovega dopoldneva, ko je bila slavnostna seja delavskega sveta, na kateri je Franc Leskošek v imenu predsednika Tita izročil 37 zaslužnim delavcem visoka odlikovanja.

IGO TRATNIK

NAPOVEDANI REPUBLIŠKI IN OBČINSKI UKREPI ZA UMIRITEV CEN

NAZAJ K TISTEMU, ZA KAR SMO SE DOGOVORILI

Življenjski standard najbolj ogrožajo visoke cene storitev in živil ● Kakšen je paket ukrepov, ki jih predlaga republiški komite za tržišče in cene

Analiza o izvajanju politike cen v sedmih mesecih letos, ki jo je pripravil republiške komite za tržišče in cene, nedvomno razkriva precejšen razkorak med tem, kar je in tistim, za kar smo se dogovorili. Nekateri podatki o tem, kako so cene „podivjale“, so naravnost zaskrbljujoči. Še posebej velja to za tista področja, ki zadevajo življenjske stroške: to pa so cene v trgovini na drobno, zlasti živil, za stanovanjske najemnine za storitve in obrtne storitve in še nekatere druge. Za uvod naj povemo še to, da so bolj kot cene, ki so v „pristojnosti“ federacije in republike, rasle cene v „občinski pristojnosti.“

KAJ UGOTAVLJA ANALIZA?

Prav gotovo nas mora najbolj skrbeti, da so življenjski stroški v Sloveniji do konca julija v primerjavi s stanjem decembra lani porasli kar za 16 odstotkov, medtem ko bi se lahko do konca leta povečali le za 25 odstotkov. Cene storitev pa so v Sloveniji višje kar za 29 odstotkov, medtem ko bi se vse leto lahko povečale le za 18 odstotkov. Kot že rečeno, po življenjskem standardu najbolj streežje rastoče cene storitev in živil. V sedmih mesecih smo tako že presegli letna predvidevanja. Analiza, ki jo je pripravil republiški komite za tržišče in cene, pa opozarja tudi na neverjetno velike razlike od občine do občine.

Večina slovenskih občin je, denimo, sklenila dogovor o politiki stanovanjskih najemnin za leto 1975, ki predvideva 25-odstotno zvišanje najemnin na novo točkovanje in hkrati uveljavitev delnega subvencioniranja, kjer je to potrebno. Toda v sedmih mesecih letos so se povečale najemnine od 10 do 56 odstotkov. — Kakor kje! Dogovor o 25-odstotnem povišanju najemnin so spoštovali le v 15 slovenskih občinah. Stanovanjske najemnine so najbolj poskočile v občini Piran, in sicer za 56 odstotkov, v Ilirski Bistrici za 53 odstotkov, v Laškem za 50,5 odstotkov, v Ptuj, Slovenskih Konjicah za 50 odstotkov itd.

Komunalne storitve naj bi letos podražili v poprečju za 17 odstotkov, toda v mnogih občinah so ta limit že presegli v prvih sedmih mesecih. Nasploh je večina občin dovolila naviti cene precej nad dogovorjeno ravni.

Zaskrbljujoče je tudi povečanje cen obrtnih storitev, ki bi smele letos narasti za največ 18 odstotkov. Že v sedmih mesecih pa je po uradnih statističnih podatkih znašal porast 14,7 odstotka. Čeprav še niso znani podatki iz vseh občin, pa je že zdaj dovolj očitno, da občine tega področja ne obvladajo dovolj. Mnogokrat se vedejo tako, kot da cene obrtnih storitev sploh ne vplivajo na življenjsko raven zaposlenih.

K tem podražitvam pa moramo prišteti še višje cene na železnici za 22 odstotkov, v cestnem potniškem prometu za 24 odstotkov, prek dogovorjene mere 18,6 odstotka je podražila svoje storitve tudi pošta, največ pri telefonu in telegrafu.

Tako bi lahko naštel še celo verigo podražitev v posameznih dejavnostih.

NUJNI SO UČINKOVITI UKREPI

Republiški komite za tržišče in cene je že predlagal Izvršnemu svetu skupščine SRS in koordinacijskemu odboru pri RK SZDL zajeten snop predlogov ukrepov, ki naj zagotovijo umirjenost rast cen, tisti pa, ki so doslej pretiravali, naj bi cene znižali. Tako komite predlaga, da naj znaša v industriji gradbenega materiala rast cen za leto namesto 20 največ 13 odstotkov, cene lesa naj obveljajo na sedanji ravni, sedanje proizvajalčeve cene mlečnih izdelkov pa naj bi bile v poprečju nižje za 2 odstotka. Tudi cene električne energije naj bi ostale na sedanji ravni. Kljub težavam v elektrogospodarstvu komite meni, da bi dodatno poprečno povečanje cen električne energije za 5 do 6 odstotkov v sedanjem času ne bilo v skladu s splošnimi stabilizacijskimi prizadevanji.

Na področju storitev komite za tržišče predlaga, naj se cene nekaterih storitev znižajo, nekaterih pa zadržijo na sedanji ravni. Znižanje je predlagano pri RTV naročnini od sedanjih 90 dinarjev na 80 dinarjev, medtem ko naj bi cene v cestnem potniškem prometu ostale na sedanji ravni. Prav tako se ne smejo povečati cene obveznega zavarovanja motornih vozil in drugih storitev v zavarovalstvu.

USKLADITI NAJEMNINE IN CENE STANOVANJ

Predlog ukrepov zelo ostro obravnava tudi znižanje oziroma uskladitev cen z dogovorom, ki so ga sprejele občinske skupščine. Stanovanjske najemnine bi morale uskladiti s predvidevanji v programu izvajanja dogovora politike cen v SRS, ki določa, da se smejo najemnine povečati v primerjavi december 1975. leta z decembrom 1974. leta za največ 24 odstotkov. Zlasti je treba stanovanjske najemnine tesneje povezati z družbeno pomočjo v stanovanjskem gospodarstvu, nove najemnine bi smeli uveljaviti šele naslednji mesec po sprejetju odločitve o povečanju in ne za nazaj, kot so to marsikje storili.

Nadalje: vse občine, ki so cene komunalnih storitev povečale za več kot 17 odstotkov, jih morajo znižati, tako da ne bodo presegale tega odstotka. Enako velja tudi za cene obrtnih in drugih storitev, ki se do konca leta ne smejo povečati nad dogovorjenih 18 odstotkov.

Za obvladovanje gibanj cen na področju stanovanjske gradnje je nujno potrebno uveljaviti določila družbenega dogovora o načinu oblikovanja cen v stanovanjski graditvi v Sloveniji. Cena kvadratnemu metru stanovanja je že tako narasla — omenjajo ceno, ki presega 7.000 dinarjev za kvadratni meter — da bo treba tudi na občinski ravni skleniti ustrezne družbene dogovore. Občine pa bi morale zagotoviti, da komunalni del cene stanovanja ne bi vplival na cene stanovanj bolj, kot je poprečje, določeno na osnovi normativov. Ne nazadnje bi se morala potruditi tudi gradbena operativa, da bi poenotila gradnjo stanovanj, — saj je znano, da precej akumulira prav pri stanovanjski gradnji. Zgovoren je podatek, da je gradbeno podjetje v Trbovljah, ki v glavnem gradi stanovanja, v prvem polletju letos akumuliralo več kot celoten trboveljski rudnik.

KDO NAJ URESNIČI PREDLAGANE UKREPE?

Republiški komite za tržišče in cene predlaga, da so nosilci akcije za uresničitev predlaganih ukrepov, ki so v pristojnosti občinskih skupščin, izvršni sveti. Le-ti so dolžni republiški komiteju za tržišče in cene sproti pošiljati obvestila o sprejetih ukrepih. Za uresničitev predlaganih ukrepov v republiški pristojnosti pa je odgovoren republiški komite za tržišče in cene.

Vsi ukrepi morajo biti sprejeti do konca septembra, republiški komite za tržišče in cene pa bo v drugi polovici oktobra posredoval izvršnemu svetu skupščine SRS poročilo o uresničevanju sprejetih ukrepov.

VEČJA AKTIVNOST TRŽNIH INŠPEKCIJ

V zvezi s predlaganimi ukrepi morajo republiški in občinski organi tržnih inšpekcij še povečati svoje delo in zagotoviti večjo učinkovitost. Delo morajo usmeriti predvsem na kontrolo kakovosti in cen izdelkov vsakdanje porabe v proizvodnji in trgovini, na kakovost in cene storitev, na marže v prodaji na drobno in v prodaji na debelo, na znižanja cen izdelkov, pri katerih se je znižal prometni davek itd. Še posebej morajo biti tržne inšpekcije pozorne na spoštovanje uredbe, s katero je predvideno, da so organizacije združenega dela, katerih cene se povečale na temelju zunanjih cen, dolžne svoje cene prilagajati zunanjim cenam tudi v primerih, ko se le-te znižujejo. O nepravilnostih, ugotovljenih pri nadzoru, so tržni inšpektorji dolžni sproti obveščati samoupravne organe in organe delavskega nadzora.

NE LE NA PAPIRJU . . .

Omenjeni ukrepi, ki jih bo te dni obravnaval izvršni svet skupščine SRS — vroča tema razgovorov bodo nedvomno tudi v sindikalni organizaciji — ne smejo ostati le zapisani na papirju. Treba jih je tudi dejansko uresničiti, sicer ne bomo izpeljali akcije za stabilizacijo našega gospodarstva.

Uresničenje ukrepov pa je odvisno od nas samih, od slehernega posameznika v sleherni organizaciji združenega dela.

Še kako v tem primeru drži pregovor: „Kako globoko boš sejal, tako visoko boš žel!“

M. ŽIVKOVIČ

PREDSTAVLJAMO VAM

Jože Kalinger se je rodil 18. maja 1928. leta v Mojstrani. Okupacija ga je zatekla v Pomurju, kjer se je vključil tudi v narodnoosvobodilno vojsko. Leta 1945. je bil sprejet v SKOJ, čez nekaj mesecev pa še v zvezo komunistov. Po končani vojni je nadaljeval šolanje na ekonomski šoli v Murski Soboti. Leta 1947. se je v Mariboru zaposlil v Tovarni poljedelskih strojev, kjer je kot računovodja delal vse do 1958. leta, ko je nadaljeval šolanje na pravni fakulteti v Ljubljani. Po končanem študiju se je zaposlil kot pomočnik občinskega javnega tožilca v Mariboru, do nedavnega imenovanja za pravobranilca družbenega samoupravljanja pa je delal kot pomočnik okrožnega javnega tožilca v Mariboru. Kot pravnik se je zvečine ukvarjal na področju gospodarskih prestopkov.

ČIMPREJ MORAMO ZAPOLNITI VRZELI

O svojem delu govori dipl. iur. JOŽE KALINGER, pravobranilec družbenega samoupravljanja za območje mariborske, lenarške, slovenskobistriške, ptujske in ormoške občine

Z imenovanjem pravobranilcev družbenega samoupravljanja smo dobili službo, ki v veliki meri zapolnjuje vrzel med ustreznimi pravnimi institucijami in delovnim človekom. Doslej je bilo mnogo primerov, ko si je močna delovna organizacija privoščila najboljše pravnike, da bi dokazala pravilnost postopka proti svojemu delavcu, čeprav mu je storila očitno krivico. Z imenovanji in delom delavskih kontrol, ki kot prve opozorijo ali razčiščujejo nepravilnosti, in z uvedbo pravobranilcev samoupravljanja bodo primeri anomalij predvsem vodilnih in vodstvenih organov vse redkejši.

POMANJKLJIVA ZAKONODAJA

„Ko bomo sprejeli zakon o združenem delu in družbeni lastnini, bo imel prvobranilec večja pooblastila in večje možnosti pravnih intervencij, kot je to bilo do zdaj,“ meni dipl. iur. Jože Kalinger.

— Gre za pionirsko delo, ki je po vsej verjetnosti povezano z dodatnimi problemi.

„Prvi problem, s katerim se večina pravobranilcev sooča, so prostori. Mi še zdaj nimamo svojih prostorov in gostujemo.“

Tovariša Jožeta Kalingerja smo zatekli v prostorih sodišča združenega dela, kjer so mu začasno odstopili sobo.

— Bili ste več let namestnik javnega tožilca, torej vam novo delo ne bo posebno težko.

„Ker sem bil dolga leta računovodja in potem na tožilstvu, se mi zdi, da sem v tem delu kar doma. Tembolj, ker sem se na tožilstvu ukvarjal predvsem s prestopki v gospodarstvu.“

— Čeprav gre šele za začetke, bi morda že lahko opredelil svoje delo?

„Delo bo izredno pestro in zaradi že omenjene pomanjkljive zakonodaje vsaj zdaj manj učinkovito, kot to želimo. Zanimiva je ugotovitev, ki se nam zdaj vsiljuje, da je namreč v delovnih kolektivih veliko nepravilnosti, ki jih prej nismo registrirali. Poglejte, čeprav smo šele začeli z delom, se prijave kar vrste. Mnogo gradiva sem dobil tudi s tožilstva, ker sodi v našo pristojnost.“

— Ko omenjate učinkovitost, nas zanima, v čem je problem?

„Ker še ni usklajena zakonodaja, tudi ukrepi niso učinkoviti. Pravzaprav so manj učinkoviti, saj gre v resnici bolj za opozorila, kot pa za kaznovanja. Osebnost pa dvomim, če bo moje opozorilo služilo ali vodilni osebi, ki je kršila našo zakonodajo, že dovolj. Računam na uspešnost delavskih kontrol in samoupravnih organov. To pa je začetek že mnogo.“

— Omenili ste, da bo vaše delo pestro. Bi prosim, izločili nekaj primerov, ki so po vašem mnenju značilni.

„Če površno preletim dosedanje prijave, ugotavljam, da so te s skoraj vseh področij dela. Med najbolj zapleten primer sodi že obelodanjeni spor med sekcijo ZTP na Pragerskem in vodilnimi organi. Komisije, ki so primer raziskovale, so v glavnem končale z delom, vendar se zadeva še vedno zapleta, ker se je nekemu posebej razvednotiti moralne vrednote tistih zaposlenih, ki so bili poštene in so si upali kritizirati.“

SWATY IN DARILA

— Ta spor je po svoje nevsakdanji.

„Nevsakdanje je to, da je prišlo do spora med političnim aktivom in samoupravnimi organi. Da namreč politični aktiv dikтира samoupravnim organom, kaj in kako naj delajo. Moti me tudi to, da je na primer predsednik delavske kontrole napisal poročilo v ednini, torej v svojem imenu. Glavni problem je po mojem mnenju v razmejevanju funkcij upravljanja in vodenja.“

— Torej so to primeri omejevanja delavčevih pravic?

„Pristojnosti med posameznimi organi in izvršnimi organi se prepletajo tako, da imajo de-

lavci polno pravico odločati o vsaki stvari, predvsem pa takrat, ko sprejemajo posamezne programe dela. Torej imajo pravico tudi do kontrole nad tem, kako se ti programi uresničujejo. Saj poznate primere, ko so bili programi lepo sestavljeni in res dobri, delali pa so po starem . . .“

— Maribor je staro industrijsko mesto s prisetljenim delavstvom. Kako so zaživele delavske kontrole?

„Samo imenovanje dobrih in poštenih delavcev v delavske kontrole je premalo. Članom teh kontrol je treba pomagati, v delavske kontrole pa imenovati tudi strokovnjake. Glejte, če bi bil delavec na vseh področjih usposobljen, ne bi bil delavec. Tako pa se dogaja, da se delavska kontrola znajde v precepu demagogov in tehokratov, ki se z vso svojo šolano sposobnostjo borijo, da bi opravičili nepravilnost. Značilen primer s tega področja je primer Tovarne brusov Swaty. Vodstveni organi so mimo samoupravnih teles dajali bogata darila poslovnim partnerjem z Vzhoda. Šlo je za plačevanje bivanja poslovnih partnerjev in njihovih žena v Jugoslaviji, za darila, kot so dragi kamni, ogrlice in prstani. In vse to zato, da bi sklenili („dobro“) pogodbo.“

Gre za neodgovorno in škodljivo uporabo znatnih družbenih sredstev za reklamo in reprezentanco. Nesprejemljivo za našo socialistično moralo je tovrstno obdarovanje. Ali primer, ko so v Swatyju organizirali seminar in med stroške reprezentance vrinili za 48 starih milijonov stroškov, denimo za različne prevode referatov in materialov kar 22 milijonov . . .“

ŠKODLJIVE POGODBE IN LJUDJE

— Ali se vam ne zdi, da mnogo primerov kaže na izredno majhno politično in moralno odgovornost posameznih vodilnih oseb in da prav iz tega sledi tudi nezaupanje delavcev v določene kroge?

„Že dlje ugotavljamo, — pri roki so nam vedno sveži primeri — kako posamezni vodilni delavci kršijo zakone, delovne organizacije plačujejo kazni, vendar je le malokateri od kršilcev tudi deležen moralno — politične obsodbe. Tu so politične organizacije premalo stroge in dosledne. Tu pred menoj je primer, ko je mariborsko Brivsko frizersko podjetje sklenilo pogodbo z nekdanjo obrtnico o odkupu njenega inventarja. Obvezalo se je, da ji bo vsak mesec odplačevalo določeno vsoto. Tožilstvo je vodstvo kolektiva opozorilo, da takšna pogodba ni zakonita, žal pa je zadeva zastarala in ni bilo več možno sprožiti kazenskega pregona. Svetovali so jim, naj delavski svet pogodbo razveljavi in zahteva denar nazaj. Po daljšem prepričevanju je delavski svet pogodbo res razveljavil in, kot zdaj vidim, sklenil, da ne bo zahteval povračila denarja, ker meni, da je oprema vredna izplačane zneska. No, to bomo šele videli. Ali pa primer spora med OZD KK Radgona in njeno TOZD Meso Maribor.“

TOZD Meso Maribor je še vedno temeljna organizacija KK Radgona, vendar je sklenila, da bo dala vse svoje prodajne kapacitete — gre za 9 prodajal — na voljo ptujski Perutnini, ki je zato odobrila sanacijski kredit v višini 50 starih milijonov, da bi pokrili izgubo. Tudi KK Radgona je ponudil enako vsoto, vendar so v TOZD Meso menili drugače. Kolikor zdaj vem, se TOZD Meso že pogovarja o bratstvu s Tovarno mesnih izdelkov Košaki . . . Tudi tu gre za nesprejemljiv primer desolovne morale, ko TOZD Meso s svojimi devetimi prodajalnami lahko izsiljuje proizvajalce.“

Primerov za naše posege je dovolj, čeprav smo šele začeli z delom. Ugotavljam, da sam vsega ne bom zmozel in da bom potreboval pomoč. Seveda moramo pred tem rešiti še vrsto šanje prostorov.“

JANEZ SEVER

Študijska skupina osnovne šole za odrasle Dopisne delavske univerze. Fotokamera je tokrat zabeležila pouk kemije v študijski skupini OŠ pri ZŽTP Postojna.

DE: Zavod SRS za šolstvo je pred časom pripravil izhodišča za organizacijo osnovnega izobraževanja ob delu in predlog novega predmetnika in učnega načrta za osnovno šolo za odrasle. Medtem ko so izhodišča za organizacijo tega izobraževanja ob delu upoštevala sodobnejšo organizacijo in metode izobraževanja ob delu, kar je ugodno ocenil in vsestransko podprl tudi sindikat, pa se je pri izpeljavi teh in takih izhodišč v predmetniku in učnem načrtu za osnovno šolo za odrasle očitno nekaj zataknilo.

Znano je, da je predlog tega predmetnika in učnega načrta strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SRS, čigar predsednik ste tovarš Kranjc, 24. aprila letos zavrnil. Ali nam lahko ob tej priložnosti ponovite, kateri so bili osnovni razlogi za tako zavrnitev pri presoji omenjenega predloga predmetnika in učnega načrta?

ZOPET SMO ZAMUDILI LETO

STANE KRANJC: Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SRS je, res aprila obširno in vsestransko obravnaval vprašanja in dileme osnovnega izobraževanja ob delu. Izhodišče in temelj razprave je bil predlog novega predmetnika in učnega načrta za osnovno šolo za odrasle, ki ga je pripravila posebna komisija Zavoda za šolstvo SRS, ter utemeljitev tega predloga.

Na seji smo ugotovili, da je bil v preteklih letih dosežen določen napredek pri osnovnem izobraževanju odraslih, saj letno obiskuje osnovne šole in enote za izobraževanje odraslih do 4600 učencev in po tej poti konča uspešno osnovno šolo vsako leto do 1300 učencev, od tega kar 80 % zaposlenih. V letih 1970 - 1974 je uspešno končalo osnovno šolo 6400 odraslih. Seveda je to le majhno število v primerjavi s strukturo zaposlenih. Čeprav smo v Sloveniji že pri sprejemanju prejšnjega srednjeročnega načrta spoznali, da predvsem zaradi zapostavljanja izobraževanja ob delu nismo napredovali pri izboljšanju kvalifikacijske strukture zaposlenih, tudi v preteklem obdobju nismo uspeli napraviti pomembnejšega koraka naprej. Tu nas čaka še mnogo dela.

Predlog novega predmetnika in učnih načrtov za osnovno šolo za odrasle je vključeval nekatere novosti. Toda, po mnenju članov strokovnega sveta, je vseboval tudi mnogo starega, nesprejemljivega. Vključeval je mnoga izhodišča, ki so v nasprotju s sodobno koncepcijo izobraževanja ob delu, izhodišča, ki niso v zadostni meri upoštevala značilnosti izobraževanja odraslih, kot so psihosocialna zrelost, življenjske in delovne izkušnje, kar bi narekvalo tudi drugačno strukturo predmetnika, zmanjševanje, ne pa povečevanje števila ur, drugačne oblike preverjanja znanja in podobno. Najbolj je bodlo v oči dejstvo, da je predlog novega predmetnika predvideval povečanje števila ur. Podaljševanja časa šolanja po pretežno klasičnih oblikah pa je absolutno nesprejemljivo. Nasprotno, potrebno je hitreje presegati klasične osnovnošolske oblike izobraževanja, ki so prilagojene (pogosto pa tudi že zastarele) populaciji mladostnikov do 15. leta starosti. Verjetno je takšnemu predlogu botroval tudi sedanji sistem financiranja izobraževanja, ki stimulira klasične oblike izobraževanja, kjer je osnovna enota pedagoška ura, ne pa izobražbeni produkt oziroma koliko udeležencev izobraževalnega procesa skozi različne oblike uspešno osvoji zahtevano znanje. Podaljševanje šolanja ne upošteva dejstva, da je potrebno vsebino, organizacijo in metoda izobraževanja prilagoditi zahtevam odraslih. Velik del tega procesa naj poteka skozi samoizobraževanje, ob ustreznih pomoči, usmerjanju in preverjanju znanja.

Člani strokovnega sveta so zamerili sestavljalcem predloga tudi to, da pri nekaterih učnih načrtih niso opravili pomembnejših sprememb v primerjavi z načrtom za redno izobraževanje. Izražene so bile tudi mnoge konkretne pripombe k učnim načrtom za posamezne predmete.

Strokovni svet je po obširni razpravi sklenil,

da predmetnika in učnega načrta v predloženi obliki ne more sprejeti, ker bi s tem zanikal nekatera temeljna stališča, za katera se je opredelil in h katerim nas zavezujejo sprejeti dokumenti o reformi izobraževanja. Predlagal je, da se pripombe s seje skupaj s predlogom predmetnika in učnega načrta posredujejo ustreznim organom in organizacijam v republiki (sindikati, SZDL, ZSMS, Gospodarska zbornica, Zveza delavskih univerz, Izobraževalna skupnost Slovenije, Zavod za zaposlovanje itd.) z željo, da bi v širši razpravi opredelili stališča in predloge. Strokovni svet bo, ko bo prejel rezultate teh razprav o predmetniku in učnih načrtih

znanje. Kadrovske šole so v preteklosti usposabljevale pedagoške delavce skoraj izključno za izobraževanje mladine, in to v klasičnih oblikah in metodah. Tudi andragogika je bila in je delno tudi še sedaj relativno nerazvita in premalo ustvarjalno prisotna v šolah. Od tod izhaja tudi nezadostna metodična usposobljenost za organizacijo in vodenje izobraževanja odraslih, manjka pa tudi ustreznih metodičnih napotkov, ustreznih učbenikov in drugih učnih pripomočkov kot tudi ustreznih didaktičnih napotkov za samoizobraževanje, novih oblik preverjanja znanja, stimuliranja in drugo. Z vsemi temi vprašanji se bomo morali v prihodnje

htevati ustrezno splošno in uporabno znanje. Število ur, prebitih po šolskih klopih, ni najpomembnejše oziroma postaja vse manj pomembno. Važno je osvojeno znanje. Organizacija vzgojno izobraževalnega dela, ki bo upoštevala ta načela, pa je zahtevna pedagoško-andragoška naloga. V to smer bomo morali osredotočiti naše napore.

DE: Kako naj bi po vašem mnenju osnovno splošno izobraževanje zaposlenih povežali s prizadevanji za preobrazbo usmerjenega izobraževanja, saj prav osnovno izobraževanje odraslih predstavlja mnogim zaposlenim startno osnovo za nadaljnje poklicno izobraževanje?

ČAS TERJA, DA ČLOVEK KOMBINIRA DELO IN IZOBRAŽEVANJE

STANE KRANJC: Osnovno splošno izobraževanje zaposlenih je eden izmed bistvenih pogojev preobrazbe usmerjenega izobraževanja. Tisti, ki ne dokončajo osnovne šole, imajo praktično zaprt pot do nadaljnega izobraževanja, lahko se le priučijo za posamezne ozke poklice. Ne pomembno je tudi dejstvo, kaj pomeni armada polpismenih za razvoj in uveljavljanje samoupravljanja. Torej spada osnovno splošno izobraževanje zaposlenih med prednostne naloge.

V strategiji preobrazbe vzgoje in izobraževanja smo se opredelili za nove oblike integracije izobraževanja in dela. Hiter razvoj znanosti in tehnologije ter zahteve družbenoekonomskega razvoja terjajo afirmacijo izobraževanja iz dela in za delo. Princip, da človek kombinira delo in izobraževanje (aktivno življenje in izobraževanje) predstavlja izhodišče in temelj modernega sistema in politike izobraževanja in vzgoje in tudi pot za uresničitev koncepcije permanentnega izobraževanja. Danes imamo tipičen dualizem kriterijev in možnosti izobraževanja na eni strani za mladino (redni šolski sistem) in na drugi strani za odrasle (izobraževanje ob delu). Pravica do izobraževanja, ki jo daje ustava, pa je enaka pravica za vse. V skladu s tem imajo vsi, mladi in starejši, enake pravice do izobraževanja na vseh ravneh, stopnjah in smereh izobraževanja. To je načelo, norma. Kaj pa praksa? Danes je še bistveno drugačna. Mnogo je dejavnikov, ki onemogočajo oziroma otežujejo izobraževanje ob delu, izobraževanje zaposlenih. Sedanji šolski sistem ni v zadostni meri prilagojen izobraževanju ob delu, permanentnemu izobraževanju, ki je imperativ časa. To posebej velja za usmerjeno izobraževanje (doseganja srednja in višja oziroma visoka stopnja). Zato tudi nujnost radikalne preobrazbe usmerjenega izobraževanja na novih osnovah.

AKCIJO SINDIKATOV JE NUJNO NADALJEVATI

Poleg ovir, ki so znotraj šolskega sistema, pa so tudi mnoge ovire znotraj organizacij združenega dela. Ni še povsod prodrla misel o potrebi načrtnega in organiziranega izobraževanja ob delu. Tudi sporazumi in konkretna politika nagrajevanja in delitve dohodka ne stimulirajo dovolj izobraževanja ob delu. V mnogih organizacijah združenega dela so že spoznali potrebo po nenehnem strokovnem in družbenem izobraževanju, drugod še ne. V akcijah za afirmacijo sistema permanentnega izobraževanja, za odpravljanje umetno ustvarjenih meja med tako imenovanim internim izobraževanjem in družbeno priznanim izobraževanjem, to je za popolno enakopravnost vseh oblik izobraževanja med mladino in odraslimi ob družbeno verificiranih kriterijih, so že doslej mnogo storile tudi sindikalne organizacije. Tudi v prihodnje bo uresničevanje mnogih nalog v veliki meri odvisno od ustreznih akcij sindikalnih organizacij. Dogovor o tem bo potreben v sleherni delovni organizaciji. Vsekakor bi veljalo nadaljevati akcijo, ki naj zagotovi, da bodo vsi zaposleni pridobili v določenem času osnovnošolsko izobrazbo. Marsikje so tovrstne akcije že dale spodbudne rezultate.

ODRASLI SO PRERASLI »OTROŠKE KLOPI«

Sindikati: predmetnik in učni načrt osnovne šole za odrasle je potrebno prilagoditi osebnostnim, poklicnim in družbenim izkušnjam zaposlenih
● Kaj meni o tem vprašanju predsednik strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije STANE KRANJC

(spremenjenih) ponovno razpravljati in upam, jih tudi sprejel. Istočasno je strokovni svet predlagal, da je potrebno proučiti, spremeniti oziroma dopolniti tudi pravilnik o osnovnem izobraževanju odraslih. Mnenje članov strokovnega sveta je namreč bilo, da sedanji pravilnik ne ustreza podobnim zahtevam in postaja ovira za napredek osnovnega izobraževanja odraslih.

Predvidevali smo, da bomo o teh vprašanjih ponovno razpravljali že konec junija ali v juliju, toda Zavodu za šolstvo ni uspelo pravočasno pripraviti gradiva, ker ni dobil stališč zainteresiranih organov in organizacij. To pa pomeni, da bo v sedanjem šolskem letu veljal še stari predmetnik in učni načrt. To pa vsekakor ni spodbudno.

DE: Med tistimi, ki si prizadevajo (tudi sindikati), da bi čimveč zaposlenih brez uspešno dokončane osnovne šole le-to šolanje dokončali v oddelkih za odrasle, pogosto slišimo, da načelno sicer upoštevamo nekatera neizpodbitna dejstva, ki nastopajo pri splošnem izobraževanju odraslih (upoštevanje njihovih starostnih, življenjskih, poklicnih in družbenih izkušenj), ne pa tudi pri praktičnem uresničevanju tega izobraževanja, k čemur je nemara poleg odraslim prilagojenega predmetnika in učnega načrta vzrok tudi pomanjkanje metodskih napotkov za izobraževalno delo z odraslimi. Njihova ugotovitev torej je, da odrasle še vse preveč silimo v „otroške šolske klopi“. Je to res?

PREMALO USPOSOBLJENI ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

STANE KRANJC: Delno sem na vaše vprašanje že odgovoril. Dopolnil bi z naslednjim. Točna je vaša ugotovitev, da odrasle vse prepogosto silimo v otroške šolske klopi. Vzrokov za to je več. Nekateri ste že našteali. Poleg sedanjega sistema financiranja, ki stimulira predvsem kvantitetno izobraževalnega dela, ne smemo zanemariti tudi dejstva, da je večina učiteljev premalo usposobljena za izobraževanje odraslih. Temu nista vzrok le ne dovolj prilagojen predmetnik in učni načrt, ampak tudi nezadostno oziroma neustrezno strokovno

mного bolj načrtno ukvarjati, če nočemo, da bodo načela o permanentnem izobraževanju ostajala le lepe besede na papirju.

DE: Dejali ste, da zaradi izobraževalnih ciljev ni sprejemljiva težnja po povečanju učnih ur v osnovni šoli za odrasle in da to težnjo danes nemara spodbuja tudi sedanji način financiranja učiteljevega dela (pedagoška ura kot edino merilo, ki smo ga „izumili“ in ki ga uveljavljamo!). Vprašujemo, ali je sploh umestno določiti natančno število učnih ur z ozirom na različne možnosti in metode izobraževanja ob delu (dopisno šolanje)?

NI NAJPOMEMBNEJŠE, KOLIKO UR PREBIJEŠ V ŠOLI

STANE KRANJC: Težnja po večanju učnih ur v osnovni šoli za odrasle je nesprejemljiva iz vrste razlogov. Nekateri smo že navedli kot tudi vzroke takšnega ravnanja. Ko se lotevamo korenitejše preobrazbe vzgoje in izobraževanja na samoupravnih temeljih, bo potrebno temeljito razmisliti tudi o celotnem kompleksu permanentnega izobraževanja in izobraževanja ob delu in o vseh posledicah, ki jih nosi s seboj koncepcija permanentnega izobraževanja. Skrajševanje časa študija ob delu in tudi zmanjševanje števila ur nedvomno sodi med vprašanja, ki bodo zahtevala temeljit premislek in tudi ustrezne ukrepe. Sedanji sistem takega predpisovanja števila ur in strogega ločevanja predmetov bo vsekakor zahteval spremembe. Tudi sistem programiranja učne snovi bo potrebno spremeniti. Sedanji sistem, ki pretežno temelji na programiranju v obliki tako imenovanih koncentričnih krogov, bo moral zamenjati modernejši sistem, ki bo v pretežni meri izhajal iz tako imenovanega linearnega programiranja. Tako bo odpadlo odvečno ponavljanje učne snovi, manj bo pozitivizma in enciklopedizma, ki se je kar precej razbohotil v našem šolstvu. Te slabosti so najbolj čutili tisti, ki so se izobraževali ob delu. Uvajati bo potrebno bolj gibljive in bolj pestre metode dela, ki ne bodo za vse udeležence enake. Enaki naj bodo le vzgojno izobraževalni cilji in smotri.

Temeljni sta dve zahtevi: omogočiti čim večjemu številu zaposlenih osnovnošolsko izobraževanje, nuditi vsestransko pomoč ter za-

● RAVENSKI ŽELEZARJI BODO NA SVOJSTVEN NAČIN PROSLAVILI 25-LETNICO SAMOUPRAVLJANJA

TEDEN SAMOUPRAVLJANJA

4.500-članska delovna skupnost Železarne Ravne na Koroškem bo na svojstven način proslavila 25-letnico samoupravljanja. 9. septembra 1950, leta so v tej organizaciji združenega dela izvolili prvi delavski svet. V Železarni Ravne na Koroškem bodo v počastitev tega jubileja priredili od 8. do 13. septembra „teden samoupravljanja“. V tem tednu se bo sešla na svečano zasedanje konferenca osnovnih organizacij sindikata. Geslo zasedanja delegatov 27 osnovnih organizacij sindikata, kolikor jih ta čas deluje v ravenski železarni, bo „9. septembra 1950 smo delavci prevzeli tovarno“. Na zasedanju bodo spregovorili tudi o uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela.

V „tednu samoupravljanja“ se bodo na Ravnah na Koroškem zvrstile številne prireditve. Tako bodo s priložnostno razstavo listin in fotografij prikazali četrstoletni razvoj samoupravljanja. Pripravili bodo razstavo likovnih del delavcev Železarne Ravne na Koroškem in nekatere druge kulturne ter športne prireditve.

Na svečano zasedanje konference osnovnih organizacij sindikata, ki bo 12. avgusta, bodo povabili tudi predsednike osnovnih organizacij sindikata, člane delavskega sveta, vse dosedanje predsednike delavskih svetov ter številne goste. Ob tej priložnosti bodo prvič podelili jubilejna priznanja – plakete, ki naj bi jih v prihodnje podeljevali vsakih pet let članom delovne skupnosti koroških jeklarjev za njihovo prizadevnost na delovnem mestu, za delo in prizadevnost v samoupravnih organih v železarni ter za družbenopolitično dejavnost v kraju, kjer živijo.

Ob tem moramo tudi zapisati, da pripravlja Svet sindikata Železarne Ravne na Koroškem analizo samoupravljanja v železarni, o kateri bodo na članskih sestankih, ki bodo prve dni septembra, razpravljali skupaj z oceno delovanja in uresničevanja ustave v sestavljeni organizaciji združenega dela „Slovenske železarne“. V ravenski železarni pa so tudi že izdelali analizo pogojev za organiziranje več novih temeljnih organizacij združenega dela. Javna razprava o tem bo tekla v mesecu septembru.

VELENJE

POLLETNA OCENA

Na sejah občinskih odborov sindikata posameznih dejavnosti z območja občine Velenje, ki bodo v mesecu oktobru, bodo pregledali uresničevanje programov dela občinskih odborov sindikata in delovnega načrta občinskega sindikalnega sveta. Najpoznejše do 10. septembra bodo pripravile osnovne organizacije sindikata poročila o uresničevanju delovnih programov ter o uresničevanju sklepov VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Do 20. septembra bodo občinski odbori sindikata pregledali uresničevanje delovnih načrtov ter ocenili dejavnost osnovnih organizacij sindikata oziroma konferenc osnovnih organizacij sindikata. Analizirali pa bodo tudi, kako poteka uresničevanje programa dela občinskega sindikalnega sveta in sklepov VIII. kongresa.

Na osnovi ugotovitev o opravljenem delu v letošnjem prvem polletju bodo v Velenju določili prednostni red nalog, ki jih bo treba uresničiti do letnih skupščin osnovnih organizacij sindikata oziroma občinskih odborov sindikata posameznih dejavnosti.

V Šaleški dolini se zavzemajo, da bi postala stalna praksa sindikalnega dela polletna ocena opravljenega dela. Takšna praksa bi v prihodnje prav gotovo vplivala na uspešnejše in učinkovitejše delo sindikalnih organizacij. (VŠ)

SINDIKAT V STROJNI – MARIBOR O URESNIČEVANJU CILJEV DRUŽBENOEKONOMSKE POLITIKE

OPREDELITEV NALOG

Izvršni odbor osnovne organizacije Strojna iz Maribora je sklical razširjeni sestanek, ki so se ga udeležili poleg članov odbora tudi predstavniki organov upravljanja, družbenopolitičnih organizacij, vodilni in vodstveni delavci delovne organizacije. Osrednja točka dnevnega reda pa je bila; uresničevanje ciljev sprejete družbenoekonomske politike.

V razpravi so udeleženci ugotovili, da težave, ki tarejo gospodarstvo v Jugoslaviji, pestijo tudi Strojno. Z njimi in z lastnimi prizadevanji pa so delavci dobro seznanjeni. V podjetju je že več let nazaj sorazmerno dobro urejena informativna dejavnost. Vodstvo podjetja izdeluje mesečna poslovna poročila, v katerih je razbrati vse knjigovodske podatke o poslovanju za

minuli mesec. Ta poslovna poročila sprejemajo vsi vodilni in vodstveni delavci, člani delavskega sveta ter predstavniki vseh drugih organov in političnih organizacij v podjetju. Poročila obravnava delavski svet, večkrat pa tudi zbor kolektiva.

Na posvetu so ugotovili, da so bile v prvem polletju terjave krepko višje od obveznosti do

DRAVOGRAD

PREDLOGI IN POBUDE

Na nedavnem posvetovanju so predsedniki osnovnih organizacij sindikata in predsedniki organov samoupravnega delavskega nadzora z območja občine Dravograd sprejeli več predlogov in pobud.

Pri volitvah novih samoupravnih organov temeljnih in drugih organizacij združenega dela je treba zagotoviti, da bodo pri volitvah dosledno uveljavljali delegatsko načelo. Osnovne organizacije sindikata, posebej še njihovi predsedniki, so odgovorni za delo delegacij. Sproti je treba preverjati delo delegacij, ugotavljati njihovo povezanost z delegatsko bazo in drugo aktivnost.

Osnovne organizacije sindikata morajo pripraviti preglede naročnikov na Delavsko enotnost. Najprej je treba zagotoviti, da bodo prejeli mali Delavsko enotnost vsaj vsi sindikalni funkcionarji. (EK)

● ŠALEŠKA DOLINA

Tudi komisija za novatorstvo

Leto 1975 je leto tehnoloških inovacij in zaščite pravic industrijske lastnine. Zato je predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Velenje te dni pripravilo posvetovanje predstavnikov komisij za racionalizatorstvo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter vodstev delovnih organizacij. Pregledali so dosedanja prizadevanja na področju novatorstva in racionalizatorstva v Šaleški dolini ter poudarili nujnost, da se v široko družbeno akcijo za stabilizacijo gospodarstva in odpravo slabosti v tekočih gospodarskih gibanjih vključijo tudi komisije za novatorstvo in racionalizatorstvo.

V Šaleški dolini ugotavljajo, da vse več temeljnih in drugih organizacij združenega dela spoznava pomen akcije za večjo uveljavitev novatorstva in racionalizatorstva. Zato tudi ni naključje, da bodo ustanovili že v kratkem več novih komisij. Prevladuje pa mnenje, da bi morali take komisije ustanoviti prav v vseh delovnih organizacijah, tudi neproizvodnih. V stabilizacijske programe, posebej med dolgoročne ukrepe, je treba vključiti tudi novatorska in racionalizatorska prizadevanja.

Pri občinskem sindikalnem svetu bo v prihodnje delovala tudi 7-članska komisija za novatorstvo. Komisija se bo konstituirala predvidoma prve dni septembra, ko bo sprejela tudi delovno usmeritev. (VŠ)

NAPREDEK, KI PA JE PREMAJHEN ZA SAMO-ZADOVOLJSTVO

V Piranu so se končali seminarji za obveščanje v združenem delu ● Pri medsebojnem obveščanju smo zadnje čase dosegli dokajšen napredek, vendar bo treba še veliko storiti, da bi lahko bili zadovoljni

Medtem ko smo še pred kakšnim letom dni ugotavljali, da se spoznanje o pomenu medsebojnega obveščanja v združenem delu še prepočasno uveljavlja, pa se v zadnjem času razmere izboljšujejo. Kaže, da delegatski sistem in na njem zgrajeni samoupravni odnosi, ki jih ni mogoče graditi brez ustreznega obveščanja, storili – svoje. Tako je v Sloveniji vse več delovnih organizacij, ki izdajajo redna mesečna interna glasila ali pa tudi občasne biltene, vse bolj široko pa postaja tudi obveščanje v govornih obliki. Kljub temu pa seveda še zdaleč ne moremo trditi, da je medsebojno obveščanje v združenem delu že povsod v polni meri zaživelo. Da bi spodbudili prizadevanja za boljše obveščanje, sta v Piranu organizirala republiški svet ZSS in delavska univerza Tomo Brejc iz Kranja v sodelovanju s komisijo za informiranje pri obalno-kraškem svetu zveze sindikatov posebne seminarje. Seminarji, ki so se končali prejšnji teden, so navrgli mnogo dobrih pobud in izkušenj. O nekaterih smo se pogovarjali z udeleženci seminarja.

JARO NOVAK, Gradbeno podjetje Tehnika, Ljubljana

Če govorim o svoji delovni organizaciji, lahko rečem, da se je obveščanje uveljavilo. V prvi fazi je bil to rezultat prizadevanj sindikata, v drugi pa je spoznanje o pomenu obveščanja prodrlo do vodstva in je le-to postalo izdajatelj internega časopisa, hkrati pa pobudnik za ustanovitev informativnega centra. Vendar so se prizadevanja prav tu malo ustavila. Načrti informativnega centra so bili sicer ambiciozni, vendar je uresničitev načrta ostala v rokah enega delavca, ki se poklicno ukvarja z obveščanjem

DANILO ŠULJ, Združeno kmetijsko gozdarsko podjetje, Kočevje:

Tudi v naši organizaciji, ki združuje kakih 1400 delavcev iz štirih občin, smo začeli resneje razmišljati o izpopolnitvi sistema obveščanja. Izdali smo štiri biltene in prvo številko tiskanega glasila. Toda spoznali smo, da samo tiskano glasilo ne zadošča, da bi informacije v zadostni meri prodrle do vseh delavcev. Sistem obveščanja bo treba predvsem izpopolnjevati na ravni TOZD. Vsi neposredni proizvajalci bi morali pravočasno prejemati potrebne informacije predvsem v času odločanja, ne pa ko je odločitev že sprejeta.

FRANC OBOLNAR, Iplas Koper

Predvsem lahko rečem, da so takšni seminarji za razvoj obveščanja zelo pomembni. Na seminarjih smo udeleženci veliko pridobili. Za današnje stanje obveščanja pa lahko rečem, da informativne službe niso več podaljšana roka vodstev podjetij, ampak sestavni del samoupravljanja. Vendar bi si morale osnovne organizacije sindikatov pa tudi druge družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah prizadevati, da bi pri obveščanju naredili še več.

Tudi razgovori z udeleženci seminarjev torej potrjujejo, da smo pri medsebojnem obveščanju v združenem delu sicer napredovali, da pa bo treba še marsikaj storiti. Predvsem bo treba obveščanje še hitreje prilagajati delegatskemu sistemu in delavcem pravočasno posredovati več informacij, ki so pomembne za odločanje. Morali bomo tudi več storiti za povratno informiranje, kjer lahko pomembno vlogo opravijo tudi interna glasila v delovnih organizacijah. SREČKO KAVČIČ

SEMINARJI ZA POVERJENIKE

V ponedeljek, 8. septembra, bodo v Šaleški dolini nadaljevali s prvim ciklusom predavanj za sindikalne poverjenike in člane izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Občinski sindikalni svet in velenjska delavska univerza namreč zaradi slabe udeležbe nista v celoti uspela na pomlad letos uresničiti prvega dela programa izobraževanja sindikalnih poverjenikov in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata.

Septembra bodo v občini Velenje sklenili prvi krog usposabljanja in izobraževanja sindikalnih aktivistov in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, za katere so pripravili predavanja o sindikatu – organizaciji delavskega razreda, organiziranosti sindikata, poverjeniku in članih izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, o ljudski obrambi in samozastiti ter o oblikah dela osnovne organizacije sindikata. (VŠ)

Informativne skupine se tudi v Strojni – Maribor vse bolj uveljavljajo kot ena od oblik obveščanja delavcev

VPRAŠANJE

Ali je zahteva organizacije združenega dela, v kateri ste zaposleni, upravičena od vas zahtevati, da nastopite in izrabite svoj redni letni dopust v času, ko delate le po 4 ure na dan v obdobju po porodniškem dopustu?

A. B. – LJUBLJANA

ODGOVOR

Zahteva organizacije združenega dela ni utemeljena. Po čl. 37 zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu se časa kakršnekoli odsotnosti z dela, ki se priznava v delovno dobo, ne sme odbiti od letnega dopusta. Tisti del delovnega časa, ko ste zaradi porodniškega dopusta odsotni

z dela, se v vašem primeru vštevava v delovno dobo in zanj prejemate tudi nadomestilo osebnega dohodka. Iz tega sledi, da v tem obdobju od delavca ni mogoče terjati, naj izrabi letni dopust.

M. LIPUŽIČ

DE pravna posvetovalnica kupon

Ob koncu minulega meseca se je v Ljubljani mudil ugledni predstavnik francoskega sindikata CFDT – Sindikata delavcev tekstilne, usnjarske industrije in konfekcije J. P. Tresch. Na republiškem odboru sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije je imel krajši razgovor s podpredsednikom, sekretarjem in strokovnim sodelavcem republiškega odbora, nato pa je obiskal Tovarno dekorativnih tkanin v Ljubljani, kjer se je pogovarjal z vodstvom podjetja in s predstavniki družbenopolitičnih organizacij Dekorativne.

VELIKA BRITANIJA

OMAJANO SOŽITJE MED VLADO IN SINDIKATI

Velika Britanija se je kljub že nekajletnim gospodarskim težavam vse do nedavnega lahko pohvalila vsaj z dokaj nizko nezaposlenostjo v primerjavi z drugimi industrijskimi državami, vendar pa je avgusta letos očitno izgubila še to prednost, saj se je sredi avgusta v primerjavi z julijem stopnja nezaposlenosti povečala od 4,7 % na 5,4 %.

Medtem ko je bila Velika Britanija torej še pred kratkim na dnu seznama zahodnih industrijskih držav glede brezposelnosti, je avgusta s tem porastom prehitela ZR Nemčijo, Francijo in Nizozemsko. Število nezaposlenih se je namreč povečalo na skupno 1.250.334 oseb. Dve tretjini porasta odpadeta na absolvente različnih šol, ki ne morejo najti delovnega mesta. Minister za delo Michael Foot je položaj označil kot tragičen, pri tem pa je poudaril, da je rešitev le v solidarnem boju proti inflaciji. Tako kot Wilson je tudi Foot pozval Britance, naj se krepkeje spoprimejo z draginjo in naj ne presegajo dogovorjenih limitov pri zaslužkih.

V zadnjih nekaj mesecih je brezposelnost naraščala hitreje, kot so pričakovali. Zveza industrijcev je le nekaj dni, preden so bili objavljeni najnovejši podatki, v oceni napovedala, da se bo število brezposelnih povečalo na 1.250.000 oseb sredi prihodnjega leta. Wilson je v zadnjem televizijskem govoru sicer najavil poslabšanje razmer glede zaposlenosti, vendar pa je dejal, da bodo perspektive manj dramatične, če bo obrzdana inflacija. Vlada vztraja, da so nujni ukrepi, ki naj bi spodbudili povpraševanje in omilili nezaposle-

nost. Tega mnjenja so tudi sindikati, ki pa za zaščito britanske industrije terjajo uvedbo uvoznih omejitev za različne vrste blaga.

Ukrepi vlade se trenutno omejujejo le na program pomoči posebno prizadetim območjem. Ta program je začel veljati ob koncu avgusta in je namenjen predvsem ublaževanju nezaposlenosti v tistih pokrajinah, kjer je ta pojav najbolj kritičen. Mimo tega bodo podjetja, ki planirajo več kot 50 odpustov, deležna meznih subvencij v višini 10 funtov na delavca na teden, če se bodo odpustom odpovedala. Te olajšave pa bodo veljale samo za dobo šest mesecev. Kot pričakujejo v ministrstvu za delo, naj bi s temi ukrepi rešili obstoj približno 80.000 delovnih mest. Stroški pa bodo za državo nižji, kot če bi morala skrbeti za podporo nezaposlenim.

Kot poročajo, ta ukrep verjetno ne bo imel pričakovanih učinkov, ker podjetja sodijo, da je državna podpora preizkušnja, če se odpovedo odpustom delavcev. Zato številna podjetja kljub temu predvidevajo redukcijo zaposlenih, ne bi pa se jim odpovedala, če bi vlada podpora zvišala na najmanj dve tretjini zaslužka ogroženih delavcev.

Poglabljajoča se recesija je začela zniževati tudi realno vrednost zaslužkov. Dejanski povprečni zaslužki v industriji, ki so v zadnjih 12 mesecih naraščali hitreje kot življenjski stroški, so junija letos prvič zaostali za rastjo cen. V zadnjem letu (vštevši letošnji junij) so se zvišali zaslužki povprečno za 25,4 %, medtem ko so cene narasle za 26,1 %. Če pa upoštevamo le letošnje prvo polletje, je razlika še večja: ob porastu zaslužkov za 6,1 % so cene v prometu na drobno zvišale za 17,5 %, kar pomeni, da so realni zaslužki zaposlenih nazadovani za 10 %. Nižje rasti mezd, ki veljajo v zadnjem letu kot osnovni povzročitelji inflacije, niso povzročili skromnejši zaslužki, tem-

več skoraj izključno naraščajoča brezposelnost in skrajšani delovni čas. Zaslužki, doseženi s tarifnimi pogajanjmi, se sicer v zadnjem času niso bistveno zvišali, ker so pomembnejši sindikati že pred časom sklenili tarifne pogodbe, vendar pa njihova rast še vedno precej presega dvig cen. Od julija 1974 do julija 1975 so se tedenske tarifne postavke zvišale za 31,5 %, cene pa so narasle za 26,3 %.

Nova tarifna pogajanja bodo v naslednjih mesecih preprečila poslabšanje zaslužkov. Vpliv tržnega mehanizma bo izostal, ker je začel s 1. avgustom veljati dvanajstmesčni limit za zaslužke, ki bo le-te zvišal povprečno za 6 funtov tedensko. To zvišanje, ki ga bodo deležni vsi zaposleni z letnimi prejemki pod 8500 funtov, bo bo zvišalo plače v poprečju za dobrih 10 %. Vlada pa sodi, da je dodatek 6 funtov limit, v okviru katerega so možna in zaželena pogajanja. Zveza sindikatov (TUC) zdaj zagovarja stališče, da se o teh šestih funtih ni mogoče pogajati, ker da je to dokončno povišanje plač, do katerega je vsakdo upravičen. Generalni sekretar TUC je posvaril podjetnike, naj si ne usodijo delavcem dati manj in je poudaril, da bo sindikalna zveza podprla vsak sindikat, ki bi moral za tistih 6 funtov stavkati.

Skrbno zgrajeno harmonično sožitje med vlado in sindikati se tako začinja majati in se utegne dokončno tudi podreti, še preden bo protinflacijski program prejel preizkušnjo.

N. Z.

VRTIMO GLOBUS: MEHIKA

STABILNOST KLJUB VIŠJI INFLACIJI

V primerjavi z drugimi državami Latinske Amerike ima Mehika nekaj prednosti, med njimi je predvsem pomembna dokajšnja politična in monetarna stabilnost. V resnici varuje konstitucionalni sistem zvezne države, ki se opira na trdni predsedniški režim, zanesljivo vladanje ene stranke, to je Partido Revolucionario Institucional (PRI). Le-ta ščiti Mehiko pred politično zmedo. Deželi je nedvomno v prid, da traja mandatna doba slehernega predsednika šest let, vendar pa naj bi koncentracijo moči v rokah enega človeka preprečilo ustavno določilo, ki onemogoča ponovno izvolitev istega kandidata za predsednika. Negativna posledica tega določila je, da prihaja neposredno pred predsedniškimi volitvami dočasne negotovosti, ki kdaj pa kdaj ovira tudi gospodarske dejavnosti.

V takšnem obdobju je Mehika tudi zdaj, pred predsedniškimi volitvami, ki bodo prihodnje leto. Pričakujejo, da bo do dokončne odločitve o izbiri naslednika sedanjega predsednika Luisa Echeverrie Alvareza prišlo letos jeseni, če bo PRI dotlej že določila kandidata, ki na volitvah brez dvoma lahko računa z večino glasov. V gospodarskem in družbenopolitičnem pogledu bo vsekakor zagotovljena kontinuiteta na podlagi strategije, ki je usmerjena v močno gospodarsko rast, geografsko in po panogah izrazito diverzifikacijo industrije, v poudarjeno povečevanje možnosti za zaposlovanje ter končno v prizadevanja za ohranitev vrednosti denarja.

Mehiški vladi je doslej uspelo ohraniti zunanjo monetarno stabilnost in zagotoviti učinkovito politiko plačilne bilance. Mehiška valuta je ohranila uradno pariteto 12,50 pes za ameriški dolar od leta 1954, kar je Mehiki omogočilo, da ima danes docela prost plačilni promet s tujino. Mehika tudi ne pozna sistema različnih menjalnih tečajev, čeprav je treba po drugi strani ugotoviti, da zunanjetrgovinski promet v večji ali manjši meri omejujejo in nanj vplivajo carinske pristojbine, uvozne omejitve, davčne, kreditopolitične in prometnogospodarske izvozne olajšave.

Notranja vrednost denarja, merjena z uradnimi nacionalnimi maloprodajnimi indeksi, je v letu 1973 nazadovala za 12 % in lani celo za 24 %. Letos bo po oceni denar počasneje izgubljal svojo vrednost glede na nazadovanje cen surovin ter zavoljo nadzora nad cenami, ki ga je uveljavila mehiška vlada, saj je zamrznila cene številnih ključnih proizvodov, medtem ko je za druge dobrine in storitve predpisala obvezno evidentiranje cen, da bi tako čimbolj onemogočila nenadzorovane podražitve.

Strožji nadzor nad cenami pa je povzročil zmanjšanje investicijskih naložb. Le-te bodo v zasebnem industrijskem sektorju letos predvidoma narasle le za 8 %, medtem ko je lani njihova rast znašala 10 do 11 %. Kljub močno ekspanzivnemu zveznemu proračunu bodo po oceni javne naložbe letos napredovale za manj kot 5 %, kar pa je v skladu s strategijo boja proti inflaciji.

Družbeni bruto proizvod naj bi se letos povečal za 5,5 % v primerjavi s 6 do 7 % v letu 1974 in z dolgoročnim letnim povprečjem, ki od začetka šestdesetih let znaša kakih 8 %. Ta upo-

časnitev je konjunktorno pogojena, čeprav mehiška vlada trdi, da je recesija v ZDA doslej le v omejenem obsegu vplivala na mehiška gospodarska gibanja. Dejansko razpolaga Mehika kljub močni zunanjetrgovinski odvisnosti od ZDA z avtonomnimi nosilci rasti, h katerim sodi zlasti ekspanzivno pridobivanje in predelava nafte, rudarstva, ki daje znatne količine bakra in srebra, cinka, svinca, mangana, živega srebra in žvepla.

Predelovalna industrija, ki je v družbenem bruto proizvodu udeležena s 30 %, bo letos povečala proizvodnjo za 8 %. V skladu z diverzifikacijo proizvodnje se na račun starih industrij potrošnega blaga, kot so tekstilna, oblačilna in živilska ter industrija trajnih potrošnih dobrin, vse bolj uveljavljajo v rasti intenzivnejše dejavnosti, kot so kemična in kovinsko-predelovalna industrija, proizvodnja umetnih snovi, industrija strojev in vozil itd. Vsesporna racionalizacijska prizadevanja so ob pomoči državnih kreditov značilna tudi za kmetijstvo, medtem ko med ukrepe za pospeševanje gospodarstva sodi tudi intenzivna graditev turističnih zmogljivosti.

Turizem v zadnjem času pomembno vpliva tudi na zniževanje primanjkljaja v plačilni in trgovinski bilanci. Čeprav se je Mehika spet uvrstila med neto izvoznike surove nafte, so njene zunanjetrgovinske perspektive zaradi nazadujočih cen osnovnih surovin trenutno negotove. Ker kmetijska proizvodnja zaradi vremenskih neveščnosti pogosto niha, je uvoz živil glavni vzrok za nastajanje zunanjetrgovinskega primanjkljaja. Ta se je povečal od 446 milijonov dolarjev v letu 1965 na 1.046 milijonov dolarjev v letu 1970 ter na 2.000 milijonov dolarjev v letu 1973. V zunanji trgovini Mehike odigravajo sosedne ZDA pomembno vlogo, saj je nanje leta 1973 odpadlo 63 % mehiškega izvoza in 58 % uvoza.

K znatnemu porastu mehiških deviznih rezerv je v zadnjih letih nedvomno pripomogel uvoz kapitala. Kreditne obveznosti javnega in zasebnega sektorja v Mehiki do inozemstva omejujejo skupno na 14 milijard dolarjev, kar ustreza 30 % mehiškega družbenega bruto proizvoda. Dolgovi javnega sektorja so sredi lanskega leta znašali 6,6 milijarde dolarjev, pri čemer je udeležba vlade v neposrednih kreditnih aranžmajih znašala 1,4 milijarde ter pri posrednih ali neposrednih državnih garancijah 6,6 milijarde dolarjev. Najpomembnejši upniki so pri dolgoročnih naložbah svetovna banka in medameriška banka za razvoj ter washingtonska import-export banka.

Od finančnih kreditov in neposrednih inozemskih kapitalnih naložb v mehiškem gospodarstvu je po oceni polovica ameriškega porekla. Poleg bančnih in drugih institucij iz ZDA se v Mehiki v zadnjem času kot investitorji vse bolj uveljavljajo tudi banke in industrijska podjetja iz ZR Nemčije in Japonske.

Zanimivo je, da od leta 1973 dalje tudi Mehika – podobno kot Jugoslavija že več let – udeležbo tujega kapitala omejuje na največ 49 % kapitala domačih podjetij oziroma družb, da bi tako zavarovala interese narodnega gospodarstva pred prevlado tujega kapitala.

N. Z.

NAŠ FELJTON

KAKŠEN KONEC JE STORIL JIMMY HOFFA?

Skrivnostno izginotje nekdanjega vodje mogočnega sindikata šoferjev tovornjakov (šteje dva milijona članov in upravlja s skladi v višini poldruge milijarde dolarjev) je postavilo v ospredje razpoke v ameriškem življenju, ki si jih Evropejci dostikrat skušajo zaman razložiti. Gre za korupcijo, organiziran kriminal, za igro z milijardami dolarjev, za mafijska imena, kot so Johnny Dio, Tony Corallo ali Tony Provenzano ter za skupek nazivov, kot so sindikati, delovne pogodbe, dopusti in pokojninski skladi. Ker je Evropa vajena ostrih socialnih bojev, ki nimajo nič skupnega s kriminalom, ne more razumeti, kako je lahko nastalo nekaj takega, kot je na primer zaščita ali jamstvo življenjskih ali delovnih razmer, kakršno je ob ustreznem plačilu posameznikom „nudila“ mafija v razmerah mračnih tridesetih let v Chicagu, in kako je prav tako mogoče, da delovne pogodbe ne sestavi kak izvedenec s področja delovnega prava, temveč jo sestavi in sklene kak za to plačani sindikalist.

Toda ko govorimo o sindikatih v Ameriki, ne kaže posploševati: niso vsi „unioni“ omadeževani, obstajajo tudi zdravi organizmi, ki se bojujejo za svoje člane s sredstvi in oblikami, ki jih evropski sindikalist sicer ne bo razumel ali odobral, čeprav nimajo nič skupnega s sredstvi in cilji „podzemlja“. Velja poudariti, da so najbolj zdrave sindikalne zveze („unioni“) tiste, ki imajo za bazo sindikate v industriji in ki so sposobne ustvariti množični sindikat, v katerem se zbera vsi delavci kakega podjetja in ki imajo odprt koncept, temelječ na zgodovinskih izročilih obrtnih strokovnih zvez, kakršne so združevale že prve skupine priseljencev. V njih so se zbirali specializirani obrtniki, ki so ljubosumno varovali svoje koristi in so bili skrajno nezaupljivi do slehernega prišleka.

V minulih desetletjih je bil v industrijskih sindikatih najmočnejši vpliv politično dokaj osveščenih delavcev, kot so bili na primer v Ameriko priseljeni nemški Zidje in ruski emigranti. Mnogi med njimi so imeli tudi naprednejšo politično izobrazbo, vendar pa jih je večina onemogočil „macartizem“ oziroma jih je iz sindikalnih organizacij odstranila „hladna vojna“.

Toda v poklicnih sindikatih, ki so bolj zaprti in spolitizirani, je vedno prevladovala vizija korporacije, se pravi stanovitva. Prav na tej osnovi pa se je organizacija najhitreje in najlaže degenerirala. Obstajajo kajpak izjeme, ki pa nikakor niso v večini. Takšna „degenerirana“ organizacija je sindikat, ki je postal „big business“, velika poslovna zadeva, ki ima opraviti s stotimi milijoni in milijardami dolarjev. V „unione“ se namreč stekajo ogromni članski prispevki, „unioni“ nadzirajo tudi vajence, zbirajo in upravljajo denar za primer delavskih stavk ter prispevke za pokojninske sklade. Gre za milijardne zneske, ki jih je mogoče naložiti v delnice ali v državne obveznice. Na monetarnih in finančnih trgih prevladujejo veliki institucionalni investitorji, med katerimi so prav sindikati na prvem mestu. Investirati pa je mogoče tudi drugje in drugače, tako na primer v kraje, kot je Las Vegas, v različne igralnice, v spekulacije z nepremičninami, v „sončni pas“, ki ga sestavljajo nova mesta na jugu, ki jih je zajel turistični „boom“. Precej sindikalnega denarja je naloženo v podjetjih dvomljive zakonitosti, ki jih upravljajo osebe dvomljivih moralnih vrednot. Prav v takšne dvomljive posle je zabredel že dolgo razvpit sindikat ameriških šoferjev tovornjakov, o katerem je že nekajkrat razpravljala tudi ameriški kongres.

Ker je to sindikat, ki je postal „velik“, nikakor ne preseneča dejstvo, da so sindikalni vodje prejeli plače, kakršne dobivajo ameriški generalni direktorji: vodja sindikata je, denimo, prejel 90 milijonov, predsednik ameriške federacije dela ima plačo v višini 55 milijonov, vodja sindikata avtomobilskih delavcev 30 milijonov dolarjev letno. Tako ni čudno, če ljudje ubijajo zato, da bi si prilastili nadzor nad „unionom“, da ne bi izgubili moči in premoženja. Nekdanji predsednik sindikata minarjev je v ječi, obsojen na doživljenjski zapor, ker je dal ubiti svojega nasprotnika. Točna je ugotovitev, da je „razvoj sindikalnega gibanja v ZDA večino sindikalnih vodij na višji ravni spremenil v poslovneže, ki prodajajo posebno blago, delovno silo drugim businessmanom in ki neredko postajajo tudi kupci“.

Močnejši ko je sindikat, toliko prej razpolaga z učinkovito in dobro plačano birokracijo in v tem večjem obsegu se preživlja s sklepanjem donosnih pogodb. Tako se dogaja, da si majhne poklicne organizacije prizadevajo včlaniti se v velike sindikate, s katerimi sicer nimajo nič skupnega. Toda pogosto se zdi sindikatu potrebno, da razširi in okrepi svojo dejavnost: sindikatu šoferjev tovornjakov je uspelo z izsiljevanjem in strahovanjem pomesti z dnarskimi organizacijami mehiških sezoncev in se vgnezditi na bogatih plantažah kalifornijskih plodnih dolin.

Za izginotjem Jimmyja Hoffa stoji, kot kaže, nova vodilna skupina sindikata šoferjev tovornjakov, ki se je odločila kljubovati poskusom Hoffa, da bi si prilastil vso moč, potem ko je predsedel v zaporu štiri leta od skupno trinajstih, na kolikor je bil obsojen zaradi poverbe. Pomilostil ga je Nixon. Pripomniti velja, da je bil ta sindikat vselej zvest podpornik nekdanjega predsednika ZDA ter da je na široko odvezal možnjo, ko je šlo za to, da se že v vodilni kampanji jeziček tehtnice nagne na Nixonovo stran. Toda milost, ki jo je Nixon izkazal Hoffu, je bila brez dvoma tudi patriotska gesta: šoferji tovornjakov so že po tradiciji tudi med najbolj zvestimi državljani ZDA. Ni naključje, da je na odbijačih vlačilcev mastodontskih avtovlakov neredko zapisano: „Amerika – ljubi jo ali zapusti!“

N. Z.

Kaj je z zakonom o združenem delu

Kot je znano, bi morali zakon o združenem delu letos prejeti do konca leta, vendar pa načrt tega zakona še do danes ni prišel do delavcev. Nekaj deset primerkov, ki jih je zvezna skupščina poslala na naslove republiških ustanov in organov z naročilom, naj jih razmnožijo in odpošljejo v OZD, leži — zaradi letnih dopustov — v predalih.

Vse kaže, da bo zato prišlo do odlaganja rokov ali pa do sprejetja zakona po hitrem postopku. Glede na to, da gre za zakon, ki je splošnega družbenega pomena, ne bomo smeli dopustiti površnosti in formalnosti, zato se bo verjetno zgodilo prvo. Sicer pa je v zadnjem času postalo odlaganje rokov za uresničitev te ali one naloge že nekakšna narodna navada.

SODELOVANJE IN DELITEV DELA

Gospodarstveniki so izračunali, da bo Sloveniji do leta 1980 primanjkovalo letno med polovico milijarde in milijardo kWh električne energije. Primanjkovalo nam bo tudi 200 do 300 tisoč ton lignita. Takšna predvidevanja terjajo bolj načrtno sodelovanje Slovenije z drugimi republikami na osnovi skupnih naložb, sicer ne bomo imeli dovolj energije za nemo-teno proizvodnjo.

Tudi na drugih področjih je mogoče najti veliko možnosti za sodelovanje z gospodarstvom drugih republik. Tako na primer v proizvodnji osebnih avtomobilov predvidevajo sodelovanje Cimosia z zavodi Crvena

zastava iz Kragujevca. Še vedno se zatika tudi proizvodnja traktorjev v jugoslovanskem gospodarstvu. V tej proizvodnji, žal, že dolgo pogrešamo enotna stališča. Ali: elektroindustrija Srbije in Slovenije se „pokrivata“ z 90% proizvodnje. To pomeni nepotrebne dvojne proizvodne zmogljivosti. Naloga, kako organizirati sodelovanje, čaka torej tudi Iskro iz Kranja in Elektroindustrijo iz Niša.

V gospodarskih zbornicah Slovenije in Srbije so začeli organizirati sodelovanje med našo republiko in Srbijo tudi na drugih področjih, še posebej pa med bazično in predelovalno industrijo.

KADROVSKA NESKLADJA

Po analizi dr. Jožeta Brekića z ekonomskega inštituta v Zagrebu kaže primer Hrvaške, da izobraževanje zaostaja za strukturo dela in da kadrovska politika ni usklajena. Kakih 2500 strokovnjakov z visoko izobrazbo je razporejenih na delovnih mestih, ki zahtevajo mnogo manjše znanje, hkrati pa je 10.000 delavcev z nižjo izobrazbo (vštevši z nekvalificiranimi) zaposlenih na delovnih mestih z visoko ali višjo strokovno izobrazbo. Na delovnih mestih, ki zahtevajo visoko ali višjo izobrazbo, je le 52,4% ustreznih strokovnjakov.

Na isti problem so opozorili tudi na nedavnem jugoslovanskem posvetovanju o kadrovske politiki.

Nesorazmerje je tudi v razporeditvi strokovnjakov v proizvodnih in neproizvodnih dejavnostih. Ne glede na to, da je v gospodarstvu 80,3% zaposlenih, je v njem zaposlenih le 25.692 strokovnjakov, v gospodarstvu pa 29.342. Eden od vzrokov tega protislovja je prav gotovo nagel znanstveno tehnični napredek Jugoslavije, ki je prispeval k hitrejši spremembi strukture prebivalstva in profilov strokovnjakov.

Eden najresnejših problemov, ki jih mora Jugoslavija ob tem pojavu sistematično reševati, pa je pomanjkanje visoko izobraženih vodilnih ljudi, zlasti na področju upravljanja in vodenja.

Kako iz neskladnega gospodarskega razvoja

Na prvi pogled, še zlasti pa, če ocenjujemo sedanje razmere v jugoslovanskem gospodarstvu statično in v primerjavi z drugimi državami, nam niti ne gre tako slabo. Naraščanje proizvodnje, zaposlenosti, velik obseg investicij — vse to nam še vedno lahko vlija precejšen optimizem. Če pa primerjamo te dosežke z lastnimi, je pobuda bistveno drugačna: stopnja rasti proizvodnje, produktivnosti dela, izvoza in investicij upada, cene na drobno in življenjski stroški pa rastejo.

Kot kažejo podatki, so v večini zahodnih držav že dosegli najnižjo stopnjo v recesiji. Pojavljajo se celo prva znamenja postopnega oživljanja konjunktura in večjega obvladovanja inflacije. Pri nas pa vsi podatki pričajo, da se upadanje gospodarske rasti šele začne, in to ob še vedno visoki stopnji inflacije. Skratka: val recesije, ki je pred dobrim letom zajel zahodni svet, se zaradi odprtosti našega gospodarstva in ob neustreznem obrambnem mehanizmu pojavlja tudi pri nas. Čeprav je ta val že oslabljen, bo nedvomno močno vplival tudi na znižanje naše gospodarske rasti.

Takšnega razvoja ekonomskih razmer v svetu in njihovega učinka na naše gospodarstvo nismo pričakovali. Ob pripravljanju osnov za družbeno-ekonomsko politiko v letošnjem letu smo premalo upoštevali spremenjeni gospodarski položaj v svetu in celoten splet odnosov v plačilni bilanci ter smo zato osnovno strategijo razvoja za leto 1975 oprli prav na povečano menjavo z inozemstvom, na povečanje izvoza, ne da bi hkrati sprejeli učinkovite ukrepe, ki naj bi zagotavljali takšen izvoz.

Na osnovi 10-odstotnega predvidenega realnega povečanja izvoza smo načrtovali sorazmerno ugodno stopnjo rasti proizvodnje in družbenega proizvoda in tej visoki stopnji rasti tudi prilagodili rast in strukturo posameznih oblik porabe: osebne, skupne, splošne in investicijske. Zlasti pri investicijah smo ob visoki

stopnji rasti skupnih investicij predvidevali bistveni napredek v korist infrastrukture in surovinske dejavnosti, katerih zaostajanje predstavlja dolgoročni strukturni problem slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva.

Kot je znano, pa osnovnega pogoja za naraščanje gospodarske rasti, to je realnega povečanja izvoza, nismo uresničili. Posamezne oblike porabe so se zato v letošnjem prvem polletju razvijale celo znatno hitreje, kot smo predvidevali.

Največje razlike med predvidevanji in stvarnostjo so na področju zunanje trgovine in na področju cen. Ob tem se še zlasti zastavlja vprašanje, kako obvladovati visoko stopnjo inflacije, ki že dosega takšna razmerja, da spreminja in ruši normalne gospodarske in družbene tokove.

Čaka nas trdo delo: potrebno bo učinkoviteje odpravljati osnovne izvore inflacije, ki se skrivajo v neustreznih strukturi gospodarstva in premajhni povezanosti proizvodnje, predelave in trgovine, v nizki produktivnosti dela, v nezadostnem izkoriščanju delovnega časa, v neracionalni potrošnji na nekaterih področjih družbene porabe, v preveliki odvisnosti od uvoza energije, surovin in reprodukcijskega materiala, v nezadostni učinkovitosti vloženih investicij, v slabem izkoriščanju zmogljivosti, v visokih proizvodnih stroških ter v počasnem in slabo organiziranem pretoku blaga in storitev. Te naloge pa bo možno uresničiti le, če bomo pospešili proces, v katerem naj združeno delo prevzame funkcijo urejanja gospodarskih tokov in oblikovanja pogojev gospodarjenja in s tem tudi odgovornost za izvajanje sprejete družbeno-ekonomske politike. To pomeni, da bo potrebno pospešiti proces uveljavljanja ustavnih načel tudi v zvezi z vključevanjem združenega dela na področje kreditno-monetarne politike, sistema razširjene reprodukcije ter skupne in splošne porabe. V. B.

Kontrola investicij

Zvedelo se je, da pripravljajo strokovne službe zveznega sekretariata za finance spremembe in dopolnitve zakona o obveznem evidentiranju investicij. Postopek za spremembe in dopolnitve tega zakona se bo začel že ta

mesec.

Že sama kategorija „sprememb in dopolnitev“ ne obeta bistvenih novosti. Gre v glavnem za popravke ozioroma za natančnejše določanje in razlago posameznih

določb zakona o obveznem evidentiranju investicij. Pri tem delu bodo aktivno sodelovale republiške, pokrajinske in gospodarska zbornica Jugoslavije, ki so tudi pobudniki večine sprememb.

UPRAVA SE ŠIRI!

V zadnjih 25 letih funkcije države vse bolj prenašamo na združeno delo in s centrov oblasti na njene nižje organe. Centralna oblast je del svojih pristojnosti predala republikam in občinam, republike pa občinam. Združeno delo je skupaj

s samoupravnimi interesnimi skupnostmi prevzelo in prevzema nase pomemben del upravnih funkcij, ki so nekoč pripadale oblasti v njeni klasični obliki. Iz tega bi lahko logično sklepali, da se bo tudi naša uprava ravnala po načelu: manj pristojnosti, zato tudi manj ljudi. Žal pa ocene minulih mesecev kažejo, da se uprava celo širi, in to na vseh ravneh: v občini, v republikah oziroma

pokrajinah in v federaciji. V zvezni upravi se je število ljudi od leta 1953 do danes povečalo od 10.000 na 15.000, iščejo pa še nove.

V zadnjem času je spet slišati glasove, da je v zvezni upravi premalo ljudi in da jih je potrebno zaposliti še več. Pa čeprav vsi dobro vemo, da premetavanje papirja ne prinaša denarja. Mora pa ga, kdo ve?

HRVAŠKA

DOKLEJ VSAKA REPUBLIKA ZASE?

Predstavniki iz organizacij združenega dela za proizvodnjo traktorjev, motorjev in kmetijskih strojev iz Hrvaške so uskladjili svoja stališča in sprejeli dogovor o razvoju tovrstne proizvodnje v republikah. Osnovni koncept proizvodnje traktorjev temelji na dolgoročnem razvoju s sodobnimi proizvodnimi programi ter na financiranju in izvajanju modernizacije in uresničevanju ustrezne smotne serijske proizvodnje, v številni povezovanje z vodilnimi tujimi proizvajalci traktorjev. Koncept

predvideva, da bodo proizvajalci traktorjev na Hrvaškem — osiješki „Standard“, „Labin-progres“, „Toma Vinković“ iz Bjelovarja in „Torpedo“ z Reke leta 1980 skupno proizvedli več kot 60.000 traktorjev. Temu je treba dodati še znatno povečanje proizvodnje kmetijskih strojev v tovarnah „Marko Orešković“, „ILT Osijek“, „Gramip“, „Oprema“, „Metal“, „8. mart“ in TPS Kneževu.

Kaj pa je z dogovorom o proizvodnji traktorjev v zveznem merilu?

MILOŠ MINIĆ, podpredsednik ZIS in zvezni sekretar za zunanje zadeve, na peti konferenci zunanjih ministrov neuvrščene države v Limi:

Neuvrščene države so že vse od beograjske konference poudarjale kot eno od temeljnih načel neuvrščene države postaviti se po robu kakršnekoli tujemu vmešanju v notranje zadeve drugih držav ter to ocenile kot enega od glavnih virov nevarnosti, ki grozi neodvisnosti držav in narodov.

Danes ni to načelo nič manj aktualno. Metode se spreminjajo, praksa vmešavanja v notranje zadeve pa se nadaljuje. Zaradi tega bo tudi ta naša konferenca, kot sem prepričan, vnovič deklarirala nekompromisno nasprotovanje neuvrščene države kakršnekoli vmešanju v notranje zadeve.

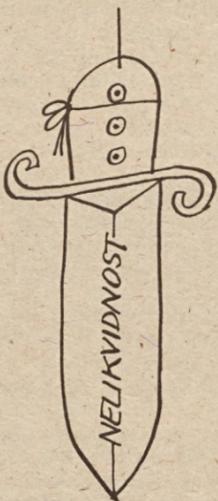
Dr. ALEKSANDER GRLIČKOV, sekretar v IK predsedstva CK ZKJ, v pogovoru s političnim aktivom Debra:

Za razliko od obdobja pred 21. sejo in 10. kongresom, ko je bila za mednarodne odnose najbolj značilna dezintegracija narodov in narodnosti Jugoslavije pa tudi dehegemonizacija naših narodov in konfrontacija narodov in narodnosti, je zlasti po 10. kongresu začela rasti zavest o skupnosti in o nujni potrebi po medsebojni odvisnosti narodov in narodnosti Jugoslavije. Močno se krepi tudi prepričanje, da ne moremo drug brez drugega ne glede na številnost narodov in narodnosti posameznih republik in pokrajin. Nacionalizem smo močno odrinili. Zdjaj lahko svobodno govorimo o nacionalnem interesu posamezne republike, svobodno lahko govorimo o nacionalnem gospodarstvu, saj takšna gospodarstva imamo v Jugoslaviji: makedonsko, srbsko, hrvaško, slovensko itd. Med drugim je to zapisano tudi v novi ustavi. Vendar politične pozicije, s katerih zdaj govorimo o nacionalnem interesu in nacionalnem gospodarstvu, niso pozicije dezintegracije Jugoslavije po večnacionalnih skupnostih. Nasprotno — govorimo o procesih integracije narodov in narodnosti Jugoslavije. V tem smislu si tudi družba, še posebej pa komunisti prizadevajo za krepitev zavesti o medsebojni odvisnosti narodov in narodnosti.

MARJAN ROŽIČ, sekretar zvezne konference SZDL Jugoslavije, na seji zveznega koordinacijskega odbora:

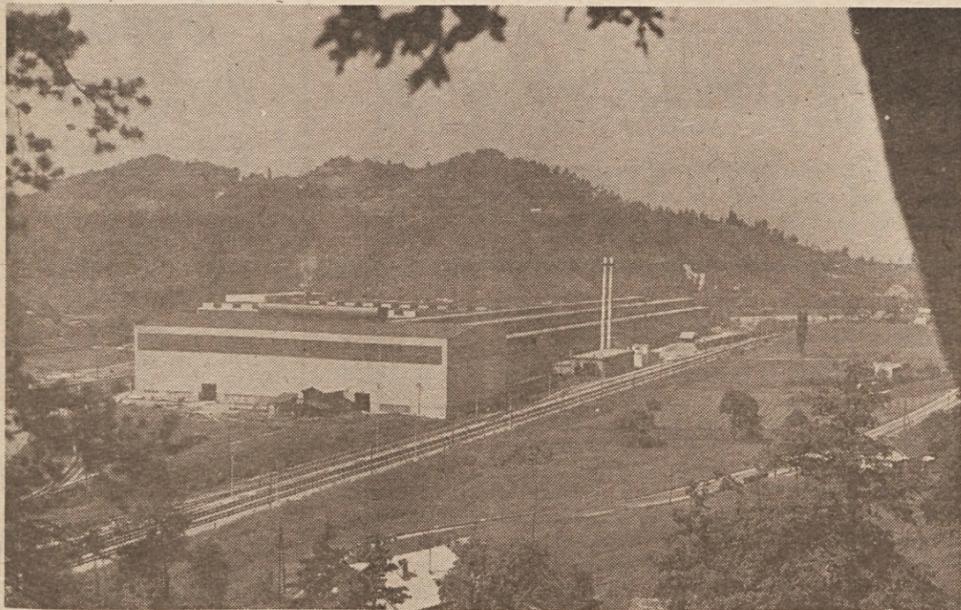
Stabilizacije ni mogoče uresničiti zgolj z zmanjševanjem davka na promet in zniževanjem cen blaga, ki ga je veliko na zalogi. Če za to, da povsod izbojujemo preobrat v kakovosti gospodarjenja. Brez sprememb razmer v proizvodnji tudi ni mogoče urediti položaja na trgu.

Da je treba razmere v proizvodnji izboljšati, potrjujejo podatki o rezultatih poslovanja TOZD v gospodarstvu v prvih šestih mesecih tega leta, ki jih je te dni objavila SDK. Tako so se v prvih šestih mesecih v primerjavi z istim časom lani zvišala izplačila za investicije za 52%, splošna in skupna poraba pa za 38%. Po besedah namestnika generalnega direktorja SDK Jugoslavije Miloja Nikolića vsak mesec porabimo 2 do 3 milijarde več, kot smo ustvarili. Izbuge v gospodarstvu so za 50% večje kot v prvem polletju lanskega leta ter znašajo 5,3 milijarde dinarjev.

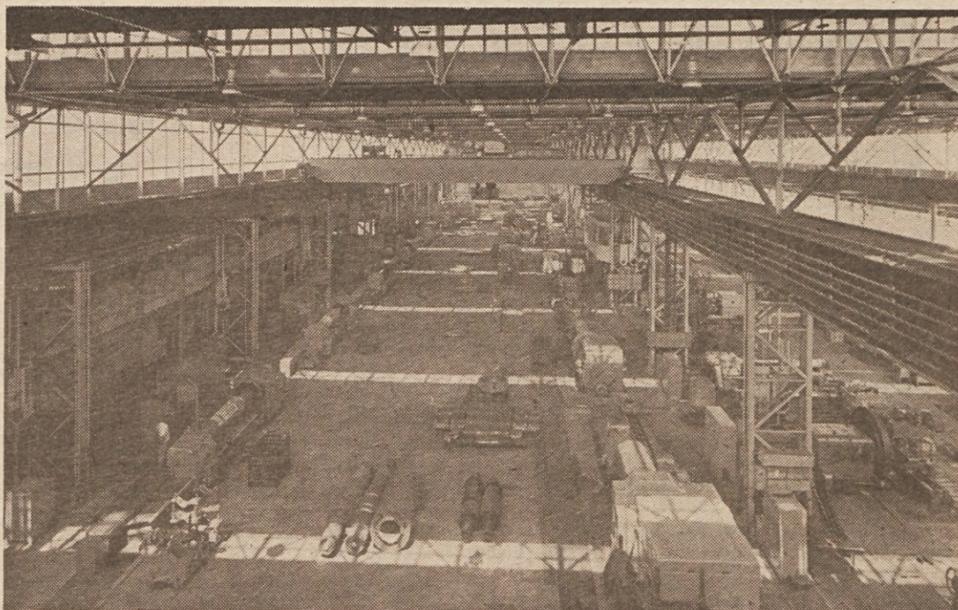

DAMOKLEJEV MEČ
NAŠEGA
GOSPODARSTVA

a. novak

Pogled na nove obrate Štore II.

Obrač mehanske obdelave

TROJNI JUBILEJ ŠTORSKIH ŽELEZARJEV

PONOSNI NA PRETEKLOST IN ZADOVOLJNI S PRIHODNOSTJO

Nekaj manj kot 2900-članski kolektiv Železarne Štore praznuje v prihodnjem tednu – 13. septembra bo osrednja proslava – tri pomembne jubileje. Pred 130 leti so v bližini sedanje štorske železrne pričeli kopati črni premog in le šest let kasneje je bila ustanovljena železarna za proizvodnjo plošč in železa v palicah. 1945. leto so tudi štorski železarji radicalno pričakali konec štiriletne morije in nastičnega terorja ter začeli obnavljati železarno, da bi lahko čim več prispevala k obnovi porušene domovine. Leto 1950 je rojstno leto samoupravljanja, saj so v železarni 6. septembra izvolili prvi delavski svet, 13. septembra je bilo njegovo prvo zasedanje in 17. septembra je prevzel prvi predsednik delavskega sveta od predstavnika oblasti ključne železrne. Simbolična predaja ključev je tako pomenila uresničitev nekdanjega sna delavskega razreda in načela „tovarne delavcem“.

Čeprav štorski železarji slavijo pomembne jubileje, pa praznovanje ne bo izvenilo le v obujanju spominov na prehojena leta, dosežene rezultate v gospodarjenju in razvijanju samoupravnih odnosov. Ton praznovanju bodo dajala prizadevanja za stabilizacijo, za uresničitev njihovih konkretnih stabilizacijskih obveznosti in opredeljevanje novih nalog tako pri gospodarjenju kot pri utrjevanju nove samoupravne organiziranosti in povezovanju kolektiva z drugimi delovnimi organizacijami v slovenskem in jugoslovanskem gospodarskem prostoru.

POLLETNI REZULTATI SO SPODBUDNI

Praznovanje bo torej delovno. Nedvomno pa so polletni rezultati gospodarjenja dobra osnova za analiziranje dosedanjih učinkov stabilizacijskih prizadevanj kolektiva, saj opozarjajo, kje so še rezerve in katerim elementom gospodarjenja bo potrebno v bodoče še posvetiti več pozornosti, da bo razvoj usklajen, rezultati pa čim bolj optimalni.

Celotni dohodek je v primerjavi s prvim polletjem minulega leta večji za 75 odstotkov, dohodek za 35 odstotkov in ostanek dohodka za 9 odstotkov. Izredno visoko je povečanje amortizacije, saj so ta sredstva narasla za 137 odstotkov, bruto akumulacija je večja za 94 odstotkov in predstavlja v letošnjem celotnem dohodku 10,6 odstotka. O gospodarski rasti železrne pričajo tudi drugi kazalci. Bruto osebni dohodki so v letošnjem prvem polletju višji v primerjavi z lanskim enakim razdobjem za 46 odstotkov, izplačani neto osebni dohodki pa le za 22 odstotkov, s čimer so dosegli povprečno raven 3457 dinarjev na zaposlenega. Celotni dohodek na zaposlenega se je povečal za 67 odstotkov, produktivnost, izražena s fizičnim obsegom proizvodnje na zaposlenega, pa za 19 odstotkov. Morda še podatek, da se je število zaposlenih povečalo le za 5 odstotkov in je ob koncu julija štel kolektiv Železarne Štore 2860 članov.

Lahko bi rekli, da so nekateri kazalci o gospodarjenju tega kolektiva v letošnjem letu odlični, drugi sorazmerno dobri. Negativni rezultat pa izkazuje le izvoz. Negativni pravimo

zato, ker je ta kolektiv lani dosegel rekorden izvoz. Toda lani so bile razmere na svetovnem tržišču drugačne, cene visoke, medtem ko je letos precej drugače. Izvoz Železarne Štore se je zmanjšal za 42 odstotkov v primerjavi z lanskim prvim polletjem. Enega izmed vzrokov smo že omenili, drugi pa je prav gotovo v večjem povpraševanju na domačem tržišču, ki so ga okrepili restriktivni ukrepi pri uvozu. Sicer pa letos štorski železarji niso kaj posebno silili v izvoz s surovim jeklom, kajti želijo ga obogatiti in izvažati predvsem ulitke, kjer je materializiranega več dela kolektiva. Še posebej sedaj, ko je proizvodni cikel v obratih Štore II. bolj zaokrožen in že omogoča večjo finalizacijo proizvodnje.

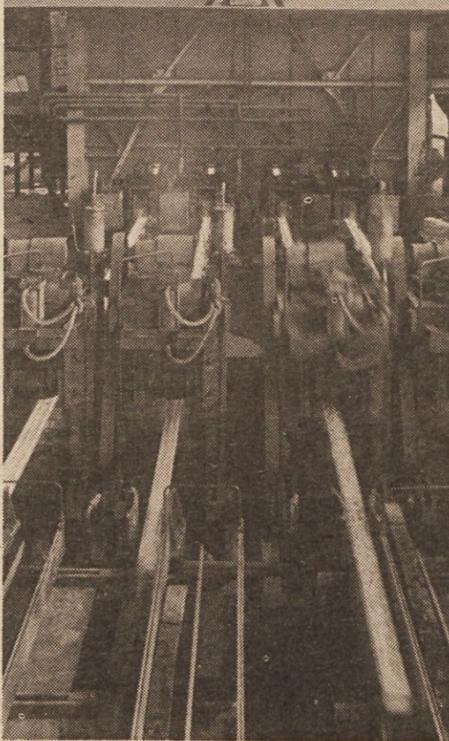
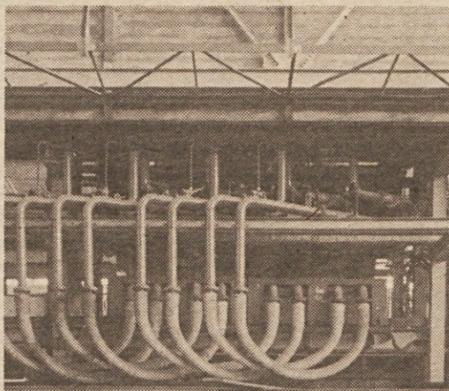
Polletna bilanca pa vsebuje tudi nekaj kazalcev, ki opozarjajo, da bo kolektiv moral še bolj zavihati rokave v stabilizacijskih prizadevanjih, kolikor so seveda zadeve v njihovi moči. Materialni stroški so v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim narasli za 93 odstotkov. V tem povečanju niso le surovine, pač pa tudi drugi materiali stroški, kot energija, transport itd. Družbene obveznosti so se povečale za 48 odstotkov, medtem ko so pogodbene obveznosti v letošnjem prvem polletju za 14 odstotkov nižje od lanskih. Če pa upoštevamo vkalkulirane stroške kot celoto – so le-ti narasli za 82 odstotkov v primerjavi z lanskim prvim polletjem.

In kakšne so razmere glede uvoza? Železarna Štore uvaža blizu 30 odstotkov surovin in reprodukcijskega materiala za potrebe lastne proizvodnje. To je predvsem staro železo, gredice in ferolegure. Od tega je 53 odstotkov uvoza iz držav vzhodne Evrope, preostala količina z Zahoda. Kljub temu, da vrednostno z nekaterimi „napetimi“ akcijami po zmanjšanju uvoza ne bi dosti pridobili, pa že za vsak dinar zmanjšan uvoz pomeni pridobitev. Tako pri zbiranju starega železa že dosegamo nekoliko boljše rezultate kot v prejšnjih letih, pa tudi sicer se bodo štorski železarji trudili, da bodo zmanjšali uvoz drugih reprodukcijskih materialov in jih nadomestili z domačimi.

Takšna je podoba gospodarjenja v štorski železarni. Rezultati za malenkost presegajo načrte za letošnje leto ter so v skladu z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju v letošnjem letu. Pomočnik glavnega direktorja Železarne Štore tovariš Burnik nam je v svojem komentarju k polletnim rezultatom gospodarjenja dejal: „Letošnji relativno ugodni rezultati gospodarjenja so posledica precejšnjih nalog v povečevanju proizvodnih zmogljivosti, njihovo modernizacijo in gospodarsko, tehnološko in tehnično zaokrožitev delovne organizacije, kar letos že daje učinke, čeprav še ne optimalne. Gre pa tudi za sadove velikih prizadevanj našega kolektiva pri uresničevanju internih stabilizacijskih programov. Lahko bi rekel, da nas sedanja akcija za stabilizacijo ni niti malo iznenadila, saj smo že doslej posvečali mnogo pozornosti vsem tem vprašanjem. Zato za nas pomeni stabilizacijska akcija le spodbudo za še večja prizadevanja.“

PRIHRANEK K PRIHRANKU – SKORAJ POLDRUGA MILIJARDA

V sedanji stabilizacijski akciji so se celjski delovni kolektivi dogovorili za zmanjšanje materialnih stroškov poslovanja za najmanj en odstotek. Seveda pa s tem ne pozabljajo tudi na druge naloge. Pri izdelavi svojega akcijskega

Konti naprava na elektro-peči

programa so štorski železarji gradili predvsem na elementih, kot so povečanje proizvodnje in prodaje, izboljšanje izplena, znižanje direktnih in indirektnih stroškov, racionalnejša uporaba materiala, spremembe asortimenta ter znižanje stroškov za energijo, pri vzdrževanju in v strokovnih službah.

Imenovali so štab za dobro gospodarjenje za

celotno organizacijo združenega dela, prav tako pa so podobne štabe imenovali tudi v posameznih temeljnih organizacijah in v proizvodnih obratih znotraj temeljnih organizacij. Akcija za dobro gospodarjenje je stekla tako od vsakega delovnega mesta v proizvodnji do organizacije skupnih služb.

Odveč bi bilo naštevati, katere konkretne ukrepe so sprejeli delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ter se nato o njihovi realizaciji dogovorili v samoupravnih delovnih skupinah. Zanesljivo pa moramo povedati, da bo celotni kolektiv Železarne Štore v sedanji akciji prihranil 12 milijonov dinarjev, in sicer s tem, da bo znižal stroške za 1,4 odstotka in s tem povečal finančni rezultat za 10,4 odstotka. Štorski železarji tudi lahko govore o prvih rezultatih te svoje akcije. Sproti zasledujejo uresničevanje stabilizacijskih ukrepov in če bo intenzivnost akcije taka, kot je sedaj, bodo zadane cilje tudi presegle. Pri tem pa gre še za nekaj drugega: v sedanji akciji, ko se delavci zavestno odločajo za več dela, boljše delo in ob tem za zmanjševanje stroškov, bodo ostale nekatere trajne pridobitve. To pa bo prav gotovo spodbujalo vsakega za boljše gospodarjenje na svojem delovnem mestu, k iskanju novih rešitev v proizvodnem procesu ter k uveljavljanju inovacijskega duha.

SREDNJEROČNI PROGRAM RAZVOJA NA STABILIZACIJSKIH OSNOVAH

Srednjeročni razvojni program štorske železrne predvideva, da bo ta kolektiv do 1980. leta vložil velika sredstva v gradnjo novih proizvodnih zmogljivosti, v modernizacijo tehnoloških postopkov, kar bo omogočilo postopno opuščanje proizvodnje v zastarelih in manj rentabilnih proizvodnih obratih. Z obsežnimi vlaganji želijo štorski železarji optimalno zaokrožiti proizvodnjo Železarne Štore. Program napoveduje specializacijo proizvodnje z jeklarsko zmogljivostjo 210.500 ton plemenitih jekel in 59.000 ton različnih ulitkov. Že do konca letošnjega leta pa bo zgrajena tudi tovarna traktorjev, ki bo začela obratovati prihodnje leto. Z naložbo v višini skoraj poldruga milijardo dinarjev v naslednjih petih letih, se bo celotni dohodek štorske železrne povečal od letošnjih 1091 milijonov dinarjev na 3115 milijonov dinarjev v 1980. letu. Predvideni kazalci uspešnosti poslovanja kažejo, da se bo po realizaciji tega programa rentabilnost povečala za 147 odstotkov, produktivnost, izražena v dohodku na zaposlenega za 157 odstotkov, ekonomičnost za 104 odstotke, družbeni produkt se bo povečal za 95 odstotkov, družbeni produkt na zaposlenega pa za 74 odstotkov.

Zaposlenost bo v Železarni Štore v obdobju 1976–1980 naraščala s povprečno stopnjo rasti 2,3 odstotka letno. Tako predvidevanje rasti je nižje od zahtevane rasti zaposlenosti v smernicah srednjeročnega programa SRS, kajti nekoliko nižja stopnja rasti zaposlenosti v železarni bo možna zaradi predvidene modernizacije, boljše organizacije in racionalnejšega razporejanja delavcev na delovna mesta.

OB TROJNEM JUBILEJU NOVA STANOVANJSKA STOLPNICA

Kako pomembna je skrb Železarne Štore za krepitev družbenega standarda zaposlenih, je bolj ali manj znano javnosti. Velika sredstva vlagajo v tej delovni organizaciji vsako leto v izobraževanje zaposlenih, za oddih, kulturno vzgojo in prav tako tudi za stanovanjsko gradnjo. Letos so zgradili 91-stanovanjsko stolpnico, ki je za delavce štorske železrne velika pridobitev, saj se bo marsikomu izpolnila želja priti do stanovanja. Skrb za stanovanjsko gradnjo pa ostaja kljub visokim naložbam v proizvodne zmogljivosti še naprej pomembna naloga železrne.

Trojni jubilej štorskih železarjev torej označujejo dobri poslovni rezultati. Štorski železar tako lahko s ponosom tehta rezultate svojega 30-letnega prizadevanja ter z optimizmom stopa v prihodnje obdobje.

E. P.

KAKO POTEKA AKCIJA ZA URESNIČENJE CILJEV DRUŽBENO EKONOMSKE POLITIKE TER ZA GOSPODARSKO STABILIZACIJO V OBČINI RAVNE NA KOROŠKEM

Le še nekateri stojijo ob strani

Tudi v občini Ravne na Koroškem so se odločili za skupno akcijo družbenopolitičnih organizacij v združenem delu za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije ter ustavne vsebine samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela. Po številnih sestankih in posvetovanjih je že čutili aktivnost za uresničevanje sprejetega delovnega dogovora v vseh okoliših.

PREDNOSTNE NALOGE

Na začetku družbenopolitične aktivnosti za uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike so se v ravenski občini dogovorili, da morajo posvetiti v temeljnih organizacijah združenega dela posebno pozornost storilnosti dela, zmanjševanju stroškov in varčevanju, pa uvozu in izvozu, gibanju inflacije, likvidnosti, zagolobam cenam in investicijski ter skupni porabi. Temeljne in druge organizacije združenega dela naj bi posebej skrbno preučile ta gibanja in sprejele potrebne ukrepe.

V občini pa bodo pregledali uresničevanje družbenoekonomske politike razvoja, zunanjetrgovinsko menjavo, strukturo in obseg investicij v gospodarstvu in negospodarstvu, nadalje rast produktivnosti, zaposlovanja ter dohodkovne odnose v občini pa uresničevanje družbenih dogovorov o splošni in skupni porabi ter stopnje prispevkov in davkov in pa uporaba sredstev občinskega sklada skupnih rezerv.

To so kratkoročne akcijske naloge.

PRVE KONKRETNE RAZPRAVE IN PREDLOGI

V dosedanjih razpravah so v občini Ravne na Koroškem predlagali, da je treba preučiti možnosti za znižanje stopenj za financiranje skupne porabe. Pregledali bodo, kako uresničujejo v tej občini koroške regije sprejete družbene dogovore in samoupravne sporazume, ter kako se delovne skupnosti vključujejo v samoupravno spoznavanje in družbeno dogovarjanje.

Nadalje so predlagali ponoven pregled cen komunalnih storitev, pri čemer naj bi zlasti ugotovili, ali so bila vsa letošnja zvišanja cen utemeljena in v skladu z dogovorjeno politiko o cenah komunalnih storitev.

Delovni ljudje Meziške doline pa menijo, da je treba v tem trenutku posebej pozorno razreševati težave, v katerih so se znašli Rudniki svinca in topilnica Mežica ter temeljne organizacije združenega dela Gozdarstva in lesne industrije LESNA, Slovenj Gradec. Ocenili pa naj bi tudi realnost predvidenih večjih investicijskih naložb v Tovarno lesovine in lepence Prevalje.

Združeno delo v občini Ravne na Koroškem je se dokaj prizadevno vključilo v akcijo za odpravo negativnih gospodarskih tokov in za stabilizacijo. Vse več je temeljnih in drugih organizacij združenega dela, ki že imajo konkretne stabilizacijske programe, vidni pa so že tudi prvi rezultati stabilizacijskih prizadevanj delovnih ljudi iz Meziške doline.

V RAVENSKI ŽELEZARNI, kjer so izdelali stabilizacijske programe tako za organizacijo združenega dela kot za vse temeljne organizacije, ugotavljajo, da so rezultati gospodarjenja – z izjemo izvoza – v skladu s predvidevanji. Osrednja naloga iz programa ravenskih železarjev je bila, da je treba dohodek v tem letu dodatno povečati za 39

VSE VEČJI PROMET NA DOTRAJANIH CESTAH

PRED PROMETNIM INFARKTOM?!

V naslednjih letih bomo morali v Sloveniji zbrati vsaj 13 milijard dinarjev, da se ne bi cestno-prometne žile zamašile ● Potrebni bodo novi viri financiranja, kaže pa, da se bomo morali odločiti tudi za razpis ljudskega posojila

Bržčas je vsak izmed nas že nekajkrat uporabljal krepke besede na račun cestne prometne zagate; neposredna prihodnost pa je še bolj temačna: Sloveniji se namreč obeta, podobno kot s preskrbo z energetskimi viri, tudi v cestnem prometu v naslednjih letih velikanska zadržega. Promet narašča s takšno hitrostjo, da pri najboljši volji ne bomo mogli sproti ne zgraditi dovolj cest niti jih dovolj posodobiti, da bi slovensko regionalno cestno omrežje razen nekaj redkih izjem bilo usposobljeno za naraščajoči promet. Seveda ne bodo upošajene samo kolone osebnih motornih vozil, pač pa bo v velikih težavah predvsem gospodarski promet; v vseh gospodarskih vejah utegne zavoljo tega nastati velikanska, nepopravljiva škoda.

„Zastoj v modernizaciji cestno-prometnega ožila utegne blokirati gospodarsko dejavnost naše republike,“ nam je dejal Vinko Gobec, predsednik IO republiške skupnosti za ceste, ko smo se z njim pogovarjali o tem problemu.

V Sloveniji je sicer regionalno cestno omrežje dovolj gosto, vendar je v pretežni meri nesodobno in neprimerno za promet, ki se po njih odvija. Kakih 1600 kilometrov regionalnih cest ali 40 odstotkov je še majkadamskih. Preostale ceste – razen nekaj sto kilometrov moderniziranega in obnovljenega ali na novo zgrajenega ali na novo cestnišča – po kakovosti ne ustrezajo sedanjemu prometu.

Vzroke za takšno stanje vsaj v grobem vsi poznamo: predvsem nezadovoljiva struktura gospodarskih investicij v preteklosti je pustila svoj pečat tudi na cestah. Naša republika je takrat, ko je izločala največ sredstev za ceste zagotovila komaj 1,7 odstotka narodnega dohodka v ta namen. Dobredejni vpliv že tako skromnega obsega obnavljanj cestnega omrežja sta zmanjševala še strahovito naglo naraščanje motorizacije in močan razvoj cestnega gospodarstva.

„Hkrati ne smemo pozabiti vpliva inflacije,“ dodaja Vinko Gobec in navaja podatke: „Po srednjeročnem planu razvoja od leta 1971 do 1975 naj bi izrednih virov finansiranja – davka na goriva in taks ter iz davka na dohodek TOZD – zbrali za

modernizacijo, rekonstrukcije in gradnje novih regionalnih cest 5 milijard dinarjev. Toliko sredstev se bo do konca letošnjega leta tudi nateklo. Toda cene gradnje so medtem tako narasle, da bomo lahko s temi sredstvi opravili približno polovico načrtovanih gradenj. Denimo: po cenah iz leta 1971 bi

Vinko Gobec, predsednik IO republiške skupnosti za ceste: Zastoj v modernizaciji cestno-prometnega ožila utegne blokirati gospodarsko dejavnost naše republike...

lahko s planiranimi sredstvi zgradili 25 mostov, v resnici pa jih bomo z nominalno enakimi sredstvi zgradili samo osem.“

Letos je republiška skupnost za ceste v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji zmanjšala tudi tempo gradenj in tako „prihranila“ kakih 800 milijonov dinarjev.

Koliko sredstev bi potrebovali, da ceste ne bi postale zamašene arterije in bi gospodarstvu ne grozil prometni infarkt?

Koliko kilometrov novih cest bi morali zgraditi in koliko modernizirati?

„V kratkem bo v javni razpravi predlog osnutka srednjeročnega programa razvoja prometa v Sloveniji. Prvi pogovori so opozorili izdelovalce programa, na kaj vse se bodo morali pri svojem delu opirati. Na kratko: upoštevati bo treba velik tranzitni in turistični promet skozi našo republiko; politično zasnovano urbanega razvoja, ob tem pa posebej ovrednotiti pomen manj razvitih področij in razvoj cestne mreže tam, kjer ukinjamo železnico. Do leta 1980 naj bi ne

bilo občine, ki ne bi imela moderniziranih vsaj polovico svojih regionalnih cest, hkrati pa naj bi ne bile časovne prometne oddaljenosti med naselji nižjega in višjega reda v našem policentričnem urbanem redu večje od polurne vožnje.“ Tako je na kratko povzeto odgovoril na naša vprašanja Vinko Gobec in dodal: „Če bi hoteli idealno razrešiti prometni gordijski voz, bi zato do leta 1980 potrebovali 21 milijonov dinarjev. Če bi želeli graditi selektivno, vendar še vedno zavodoljujoče, bi potrebovali 13 do 14 milijard po današnjih cenah. Iz sedanjih virov pa lahko v naslednjih petih letih zberemo največ 6,8 milijarde din. Kaj to pomeni, je jasno...“

Jasno je, da moramo zbrati vsaj 13 milijard din, ali pa se bodo naše cestno-prometne žile zamašile. Vendar kako?

„Že več let si prizadevamo, kaže pa, da bomo v prihodnjem letu vendarle uspeli, da bi davek od pogonskih goriv v celoti namenili za gradnjo in obnovo cest, ne pa le njegov manjši del. Prav tako bi bilo tudi treba doseči, da se uporabniki cest samoupravno dogovorijo, kolikšna naj bi bila obremenitev cene motornih goriv v korist cest, ne pa da višino tega davka predpisujemo administrativno. Če bomo uspeli s prvo zahtevo, bomo lahko sredstva za gradnjo cest obogatili v naslednjih letih za skupno 2,5 milijarde dinarjev,“ je pojasnil Vinko Gobec.

Seveda bi tudi v tem primeru manjkala še precejšnja vsota, ki je niti s posojili pri bankah ne bi mogli v celoti zagotoviti. Ob tej zagati se je porodila zamisel, da bi potrkali na zavest občanov: zamisel o ljudskem posojilu. Že sedaj, ko še ni povsem natančnega odgovora, koliko naj bi zbrali z obveznicami ljudskega posojila – govori se o 900 milijonih din – je vendarle zanesljivo, da bodo ta sredstva zbrana le z največjo voljo in naporom občanov. Ob dejstvu, da imajo skorajda v vsaki slovenski občini vsaj en samoprisepevek, bo seveda marsikateremu občanu težko prispevati v dveh letih približno pol mesečnega osebnega dohodka še za ceste. Toda kaže, da drugače le ne bo šlo, saj bodo sicer posledice zastoja v cestnem prometu prevelike.

RB

Pred drugim krogom

Prihodnje dni se bodo v hrastniškem združenem delu spet zvrstili zbori delovnih ljudi. Tokrat bodo imeli vsi zaposleni v rokah prav vse podatke o letošnjih gospodarskih gibanjih v občini pa tudi predloge stališč in ukrepov za povečanje storilnosti, izvoza in zmanjšanje uvoza pa tudi o nadaljnjem razvoju samoupravne organiziranosti. S tem se v tej revirski občini začne drugi, odločilen krog uveljavljanja stališč predsedstev ZKJ in CK ZKS o stabilizaciji gospodarjenja. Posebna delovna skupina občinskega koordinacijskega odbora je namreč poletne mesece izkoristila za temeljito oceno razmer v hrastniškem združenem delu pa tudi v krajevnih in v samoupravnih interesnih skupnostih. Med drugim je ugotovila, da je ekonomičnost proizvodnje manjša za 3 %, akumulativnost pa kar za 20 % v primerjavi z enakim obdobjem lani. Izvoz je manjši kar za 31 % v primerjavi z prvim polletjem lani, uvoz pa za 40 % večji. Po drugi strani pa je hitro naraščanje osebnih dohodkov glede na doseženi družbeni proizvod imelo za posledico nesorazmerno rast skupne in splošne porabe.

Na razširjenem posvetovanju občinskega koordinacijskega odbora so med drugim predlagali, naj v vseh temeljnih organizacijah najprej zaostrijo odnos do dela, z drugo besedo, zagotovijo naj, da bo vsakdo dosledno izpolnjeval svoje delovne obveznosti, da bo vsakdo po svojih močeh prispeval k zmanjševanju proizvodnih in vseh drugih materialnih stroškov in da bodo znatno omejili sedanjih stalež bolnih, saj ugotavljajo, da je zdaj vsak dan odsotnih z dela zaradi boleznih skoraj 10 % vseh zaposlenih. Možnosti za to vsekakor so.

Mimo tega so predlagali, naj bi v rudniku, v splošnem gradbenem podjetju, „Sija ju“ in drugod še letos končali priprave za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela. Ne nazadnje velja omeniti tudi predloge, naj bi v vseh delovnih organizacijah, kjer še niso uredili problematike družbene prehrane, tudi temu posvetili potrebno pozornost, saj urejene družbene prehrane precej prispeva k večji storilnosti.

—M—

SEŽANSKO GOSPODARSTVO PO POTEH STABILIZACIJE

Prva ocena: izboljšanje

V Sežani so pred dnevi obravnavali oceno gospodarskih razmer v občini in prve rezultate akcije za uresničevanje letošnje družbenoekonomske politike. Ugotovili so, da je občinski koordinacijski odbor opravil pomembno delo, da je pripravil oceno gospodarskega položaja ter sprejel program svoje aktivnosti. V zadnjem mesecu so bili tudi v tej občini številni razgovori s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, s samoupravnimi organi, vodji delegacij, direktorji organizacij združenega dela, predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti in občinske skupščine o ukrepih za stabilizacijo.

Celotna akcija je mobilizirala najširši krog delovnih ljudi, okreplila pa je tudi ugled in mobilizacijsko sposobnost organiziranih subjektivnih sil v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Delavci v združenem delu vedno bolj prihajajo do spoznanja, da samoupravljanje pomeni tudi boljše gospodarjenje in izkoriščanje notranjih rezerv. V zelo kratkem

času so bili pripravljani in sprejeti programi varčevanja in ukrepi za izboljšanje gospodarskega stanja v posameznih delovnih organizacijah. To je toliko pomembnejše, ker v nekaterih delovnih organizacijah gospodarski rezultati niso najboljši.

V tovarni Mitol proizvajajo s polovičnimi kapacitetami. Na zmanjšanje povpraševanja po

lepilih pa vpliva zmanjšanje proizvodnje v lesni in pohištveni industriji.

V tovarni pletenin se povečujejo zaloge končnih izdelkov, med katerimi je tudi del nekurantnega blaga. Večjo prodajo svojih izdelkov pa pričakujejo v jesenskem in zimskem obdobju. K večji prodaji pa bodo prav gotovo prispevali tudi okrepitev prodajne službe in spremenjeni samoupravni odnosi v delovni organizaciji.

V najtežjem položaju je opekarna v Obrovu, ki pa se je pred kratkim odcepila od Ljubljanskih opekarn. V tem času so se notranji samoupravni odnosi postopoma uredili, vendar pa niso bile zagotovljene rešitve za ekonomske in proizvodno-

tehnične probleme. Strojni park in tehnologija sta zastarela in nerentabilna, kar povzroča slabo kvaliteto proizvodov, zastoj v proizvodnji in sorazmerno visoke cene izdelkov. V prvem polletju so imeli izgubo 760.000 dinarjev, ki pa se iz dneva v dan povečuje. Skupno z izvršnim svetom skupščine občine Sežana so že pripravili sanacijski program, ki predvideva popolno modernizacijo proizvodnje v sedanjih proizvodnih prostorih.

V temeljni organizaciji Cimos v Senožečah se razmere delno izboljšujejo vendar še vedno ni zagotovila, da je proizvodni program trajnejšega značaja, kar slabša tudi socialno in ekonomsko varnost zaposlenih.

Zato razmišljajo tudi o novih programih, ki naj bi omogočili reševanje težav. Urejeni tudi niso samoupravni odnosi med temeljno organizacijo in delovno organizacijo kot celoto, pri čemer ugotavljajo preveliko koncentracijo skupnih služb na ravni OZD.

Razmere se postopoma izboljšujejo tudi v tovarni pohišta Krasoprema v Dutovljah pri Sežani, kjer so na ugodnejšo prodajo vplivali zadnji ukrepi zveznega izvršnega sveta – zmanjšanje prometnega davka, spremenjeni kreditni pogoji in potrošniška posojila. Gospodarske razmere v drugih delovnih organizacijah niso zaskrbujoče, vendar so tudi TOZD pripravile stabilizacijske programe.

MILOŠ SVANJAK

● MARIBORSKA
LIVARNAKredit je
soglasja
ni!

V mariborski livarni so po sklenitvi pogodbe z nemškimi proizvajalci o nabavi filtra za čistilnico aluminija vložili tudi zahtevek za uvozno dovoljenje pri zveznem sekretariatu za zunanjo trgovino, vendar doslej dovoljenja še niso dobili, čeprav je poteklo že pol leta. Zato so sklenili v tujini kupiti le dokumentacijo, filter pa bo izdelal domači proizvajalec. Težav z uvoznim dovoljenjem pa še ni konec. Livarna namreč potrebuje še en večji filter. V investicijskem programu so predvideli postavitev tehnološko izboljšanih peči in filtra za pline ter najeli mednarodni kredit v znesku 8,6 milijona nemških mark.

Pogodbo so sklenili le za nekatere dele naprave, ki jih ne izdeluje noben jugoslovanski proizvajalec čistilnih naprav. Za uvožene dele filtrov bi plačali 400.000 nemških mark, prav toliko pa bi veljali tudi domači deli.

Zaradi omejitve uvoza tudi za ta načrt še niso dobili uvoznega dovoljenja, čeprav je skupnost za varstvo okolja že predlagala carinske in druge olajšave pri nakupu tovrstnih naprav. To področje pa še ni urejeno, zato mora livarna čakati na uvozno dovoljenje. Mednarodni kredit bo dotlej neuporabljeno, predvidena investicija pa še nekaj časa ne bo prinašala koristi.

vk

TEKSTILINDUS PREJEL NAGRADO OBČINE KRANJ

PRIZNANJE V
PRAVE ROKE

Na predlog občinskega sindikalnega sveta so letošnjo nagrado občine Kranj podelili tudi tovarni Tekstilindus. To visoko priznanje si je eno največjih tekstilnih podjetij pri nas zaslužilo z uspehi na področju gospodarstva in produktivnosti ter z zavzetim uresničevanjem ustavnih načel.

Tekstilindus je bil v letih od 1967 do 1970 v precejšnji krizi, ki je že ogrožala njegov obstoj, v zadnjih letih pa se je znova postavil na trdne noge. Precej so v tovarni izboljšali kakovost izdelkov, s katerimi so se uveljavili na domačem in na tujem tržišču. O njihovi visoki kakovosti pričajo tudi številna priznanja na sejnih mode in podobnih prireditvah. Svoje izdelke že več let izvažajo zlasti na zahodno tržišče, v zadnjem času pa tudi v dežele tretjega sveta in v Sovjetsko zvezo. Lani so v Kranju odprli informativno-prodajni center, prek katerega seznanjajo javnost z najnovejšimi dosežki na področju tekstilne industrije, ustvarjajo neposreden stik s potrošniki ter prispevajo k dvigu kulture občana na področju oblačanja in stanovanjske opreme.

V nasprotju z drugimi tovarnimi se v Tekstilindusu število zaposlenih zmanjšuje. Lani jih je bilo kar za 31 odstotkov manj kot leta 1961. Bolj razveseljivo pa je, da je ob tem porasla delovna storilnost, kar so omogočili predvsem novi sodobnejši stroji. Nova vlaganja so bila v glavnem usmerjena v modernizacijo tehnološkega procesa. Posledica vsega tega je tudi hitrejša rast osebnega dohodka, pri katerem so bili pred leti na repu v kranjski občini, lani pa so se že dvignili nad poprečje.

Tekstilindus je med drugim znan po precejšnji skrbi za delavce, saj v njihov družbeni standard vlagajo velik del dohodka. Vsakemu tretjemu delavcu so rešili ali pomagali rešiti stanovanjski problem, urejeno imajo prehrano, varstvo otrok, zdravstveno varstvo, rekreacijo in drugo. Veliko skrb posvečajo tudi izobraževanju delavcev. Strokovno in družbenopolitično izobraževanje je lani zajelo 685 delavcev, letos pa še več. Izobraževanje imajo organizirano v svojem izobraževalnem centru in tudi v drugih ustanovah.

Po sprejetju ustavnih amandmajev je delavski svet že sredi leta 1971 ob podpori družbenopolitičnih organizacij začel s pripravami za ustanavljanje TOZD. Delavci so bili sproti obveščeni o vseh dogajanjih v podjetju in so v pripravah aktivno sodelovali. Oktobra 1973. leta so se odločili za ustanovitev štirih TOZD, naslednji mesec pa podpisali samoupravni sporazum o združitvi TOZD v delovno organizacijo. V začetku 1974. leta je nova organiziranost tudi vsebinsko zaživela. Danes sodeluje v različnih organih samoupravljanja več kot 550 delavcev.

Vse to kaže, da so v Tekstilindusu pravilno razumeli smisel ustavnih sprememb. Podjetje pa si je tudi jasno začrtalo smer razvoja na osnovi temeljitih gospodarskih analiz. V njej predvidevajo načrtna prizadevanja zlasti za modernizacijo proizvodnje in dvig storilnosti, za postopno zmanjševanje števila zaposlenih, stalno izboljševanje kakovosti in asortimana ter nenehno skrb za dvig življenjske ravni delavcev.

-ik

DELAVSKI SVET ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTNEGA
PODJETJA JE ZASEDAL V VELENJUSPET IZPAD
DOHODKA

Na zadnjem zasedanju, ki je bilo 28. avgusta v Velenju, so člani delavskega sveta starega sklica Železniškega transportnega podjetja Ljubljana obravnavali poslovno poročilo Železniškega gospodarstva Ljubljana za leto 1974 ter trenutni gospodarski položaj in ukrepe za stabilizacijo.

Slovenski in istrski železniki so na zadnjem zasedanju delavskega sveta znova ugotovili, da je potrebnih za stabilizacijo gospodarjenja na železnici več ukrepov, ki naj pripomorejo k razrešitvi še vedno nerešenih problemov, pri čemer sta v ospredju vsekakor vprašanje cen in modernizacija železnic. Poudarjeno je bilo, da cene železniškega prevoza še vedno ne pokrivajo stroškov, zaradi česar znova prihaja do izpada dohodka. Izpad dohodka od transporta je ob polletju približno tak, kot je bil lani. Letos ob koncu junija so izkazovali kakih 209 milijonov dinarjev izpada dohodka od transporta. Delavski svet Železniškega transportnega podjetja Ljubljana se je na seji v Velenju zavzel za to, da je treba poiskati sistemske rešitve za ureditev tega vprašanja.

Med drugim tudi ni rešeno vprašanje modernizacije želez-

nic. Sredstva dotekajo prepočasno in vse kaže, da modernizacija slovenskega prometnega križa ne bo opravljena v dogovorjenem roku, to je do konca leta 1976.

Slovenski in istrski železniki so ob problemih, s katerimi se soočajo, poudarjali, da bodo tudi znotraj delovnih skupnosti potrebni odločni ukrepi za izboljšanje dela. Sicer so železniki že sklenili, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči, za izboljšanje kvalitete dela in za znižanje stroškov. Vse njihovo prihodnje delo bo podrejeno stabilizacijskim hotenjem.

V Velenju pa je bilo 28. avgusta tudi prvo zasedanje novega delegatskega delavskega sveta Železniškega transportnega podjetja Ljubljana. Sklenili so, da bo vodila delo novega delavskega sveta delegacija Sekcije za vzdrževanje prog Maribor. Za novega predsednika delavskega sveta Železniškega transportnega podjetja Ljubljana pa so izvolili Zlatko Domiter, članico delegacije Sekcije za vzdrževanje prog Maribor.

(vš)

PRIPRAVE NA INTEGRACIJO »KRASA« IN »JADRANA« IZ SEŽANE:

Združitev je utemeljena

Zamisel o združitvi OZD „Kras Sežana“ ter OZD „Jadran“, eksport-import je stara že nekaj let. Prvi korak k povezovanju razdrobljenega sežanskega gospodarstva, za katerega je značilna tudi temu primerna poslovna ozkost, je bil storjen leta 1971, ko sta se združila kmetijska zadruga „Kras“ in trgovsko podjetje „Prekrba“. Leto dni kasneje se je k novi delovni organizaciji pripojilo Hotelsko gostinsko podjetje Sežana, lani pa še Konjerejski žavod Lipica. OZD „Kras Sežana“ je torej nastala kot rezultat združevanja dela in sredstev štirih nekdanjih samostojnih delovnih organizacij.

Ze kmalu po začetku tega integracijskega procesa se je v Sežani porodila pobuda, naj bi se k novi združeni delovni organizaciji priključilo še izvozno-vozno podjetje „Jadran“. Ker pa se niso mogli sporazumeti, v kakšno delovno organizacijo naj bi se združili – v SOZD ali OZD – so vso zadevo začasno odložili.

STARA POBUDA JE
PONOVNO ZAŽIVELA

Zdaj je ta integracijska misel – zaradi pobud občinskih družbenopolitičnih organizacij, uspehov združenega podjetja in spoznanj v obeh OZD, da je združevanje dela in sredstev gospodarska nuja – ponovno zaživela. V teh dneh naj bi komisije v „Krasu“ in v „Jadranu“, ki so ob pomoči družbenopolitičnih organizacij pripravile načrte za združitve, razgrnile pred člani obeh kolektivov obširen program, v katerem bodo spregovorili o koristih integracije, oktobra pa naj bi o združitvi dokončno odločili na referendumih.

Zadeva je namreč že tolikanj dozorela, da so o njej med drugim spregovorili tudi v stabilizacijskem programu OZD „Kras Sežana“, ki so ga sprejeli pred nedavnim: „Naša delovna organizacija si že več let prizadeva, da bi uresničili težnjo po združitvi različnih ekonomskih dejavnosti v ožjem in v širšem gospodarskem prostoru, ki pa se med seboj dopolnjujejo. Vendar z dozdajšnjimi uspehi še nismo povsem zadovoljni. Želimo še bolj razširiti lastno poslovno dejavnost oziroma jo dopoljevati s poslovno aktivnostjo drugih organizacij združenega dela. V tem vidimo številne prednosti, predvsem pa možnost za učinkovitejši nastop na trgu nabave in prodaje, za racionalnejše investiranje, pridobivanje novih strokovnjakov, zmanjšanje stroškov nekaterih strokovnih služb itd. Združitev z izvozno-vozno podjetjem Jadran bi zagotovila prednosti zlasti v tem, ker bi nova OZD lahko učinkoviteje sodelovala z nekaterimi delovnimi organizacijami, ki imajo že sedaj tesne poslovne stike z nami in ki so hkrati tudi močni izvozniki in

uvozniki. Združeno podjetje bi lahko zaposlilo več visoko izobraženih strokovnjakov, saj bi bilo s širšo poslovno dejavnostjo to bolj upravičeno in tudi lažje izvedljivo. Ta združitev pa bi lahko omogočila še nadaljnje integracijske procese v primorskem gospodarskem prostoru.“

O pomenu in koristih združitve obeh podjetij sta mi pred nedavnim pripovedovala Maksimiljan Lenarčič, predsednik sindikalne konference v „Krasu“, in Dušan Gregorič, predsednik izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije v „Jadranu“.

SAMOUPRAVNO DEJANJE

Lenarčič: „V naši organizaciji združenega dela smo v minulih letih dokaj dobro uredili delavsko samoupravljanje. Sicer pa o tem priča priznanje samoupravljalcev, ki smo ga dobili pred meseci na zborovanju v Celju. Imamo štiri temeljne organizacije združenega dela in delovno skupnost skupnih služb. V TOZD notranja trgovina je zaposlenih 560, v kmetijski proizvodnji in kooperaciji 67 – kooperantov je kakih 200 – v hotelih in gostinstvu 267, v kobilarni 50, v skupnih službah pa 87 delavcev, skupno torej kakih 1030 zaposlenih. Zbori delavcev, ki jih sklicujemo v delovnih enotah temeljnih organizacij, neposredno odločajo razen o zadevah, ki jih določa ustava, še o planu razvoja in o letnem gospodarskem načrtu svoje temeljne organizacije in podjetja, sprejemajo program investicij in letno poročilo o poslovanju. V temeljnih organizacijah delujejo neposredno izvoljeni delavski sveti, odbori za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu, odbori

samoupravne delavske kontrole in komisije za obravnavo kršitev dolžnosti v združenem delu. V delavski svet podjetja pošilja vsaka temeljna organizacija sedemčlansko delegacijo. Poseben organ je konferenca samoupravljalcev, v kateri so vsi člani delavskih svetov in vodstev družbenopolitičnih organizacij. Na ravni podjetja združujejo temeljne organizacije le sredstva skupne porabe in sredstva za štipendiranje, ki jih uporabljamo na podlagi načrta, sprejetega na zborih delavcev. Odbor za družbeni standard in socialna vprašanja, ki je sestavljen na podlagi paritete, le uresničuje sklepe zborov delavcev. Pri združevanju sredstev skupne porabe pa velja načelo solidarnosti. Samoupravljanje torej postaja last delavcev, dinar je blizu tistemu, ki ga je ustvaril. S takšno samoupravno organizacijo bomo šli v skupno podjetje, če bo referendum uspel, integracija pa bi morala po našem mnenju še okrepiti samoupravo in zagotoviti takšno združevanje dela in sredstev, ki bi omogočilo večje proizvodne in poslovne učinke. Združitev je namreč za nas samoupravno dejanje.“

Gregorič: „Jadran je enovita delovna organizacija in pri nas je zaposlenih kakih 220 ljudi. Ukvarjamo se z izvozom živine, lesa, kovin, marmorja in drugih izdelkov ter surovin, uvažamo pa – sami ali kot zastopstvo tujih podjetij – številne izdelke in tudi blago za državne rezerve. Naša samouprava doslej kljub težnjam po izboljšanju še ni tako zaživel, kot želimo, vendar so prav te težnje spodbudile pri nas pobudo za združitve s Krasom.“

KAJ BO KORISTNEGA
PRINJELA INTEGRACIJA

Pripovedovala stá, da se zdaj temeljne organizacije v „Krasu“ ukvarjajo s podobno dejavnostjo kot nekateri enote v „Jadranu“. In zdaj proučujejo, kaj bi skupno organizirali, denimo transport, promet, skladišča... Podjetje „Jadran“ gradi skupaj s carinarnico v Sežani terminal, kjer bi bili carinska baza, skladišča, špedicija, predelava ter kontejnerski terminal. Medtem ko so na naši strani meje lani šele začeli graditi, so na italijanski strani že veliko storili. „Ta terminal bomo skupaj uporabljali,“ pripovedujeta naša sogovornika, „zakaj torej ne bi tudi združili investicije za njegovo gradnjo in za vse tiste objekte, ki jih

bodo potrebovali tamkaj zaposleni delavci.“ Skupna izvozna dejavnost bo omogočila večji izvoz kmetijskih pridelkov in izdelkov „Krasa“, zlasti terana in pršuta iz nove pršutarne v Šepuljah, skupne strokovne službe bi se kadrovske okrepile, mehanizirali bi številne dejavnosti v skupnih službah in še marsikaj koristnega bi združeni lahko storili.

JANEZ VOLJC

PEKO TRŽIČ

Čevljarji v zagati

V naši največji tovarni obute, tržiškem Peko so se v drugi polovici leta znašli v precej težkem položaju. Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala, kar je posledica omejitve uvoza, proizvodnja zastaja, s tem pa tudi prodaja in dohodek. Tako se bodo sicer dobri polletni rezultati do konca leta bržkone poslabšali.

V prvem polletju so tržiški čevljarji proizvedli 1.035.000 parov obute, to je za 90.000 parov več kot v istem času lani. Tolikšno povečanje gre le na račun višje produktivnosti, saj se število zaposlenih ni spremenilo. Z novimi stroji so še bolj povečali proizvodnjo poliuretana, s katerim preskrbujejo večino čevljarke industrije v državi. Kar za 30 odstotkov pa je porastel količinski obseg proizvodnje iz gumoplasta.

Izvoz pomeni za Peko eno glavnih postavk v prodaji in se iz leta v leto veča. Letos bodo poslali na tuje tržišče že več kot polovico vse obute. V prvih šestih mesecih je vrednot izvoza dosegla 7 milijonov dolarjev, kar je za 42 odstotkov več kot lani. Tolikšen izvoz si je Peko zagotovil predvsem z dobro kvaliteto, saj je le tako kos tuji konkurenci.

Tolikšen delež izvoza pa za tržiško tovarno predstavlja že zgornjo mejo. Za obutev je

namreč značilna sezonska prodaja, zato morajo nekaj mesece delati le za izvoz, nato pa pride na vrsto domača trgovina. To zaporedje se ponavlja ob vsaki novi kolekciji obute. Mimo tega v Peko praviijo, da jim izvoz poslabšuje rentabilnost, saj izvozne premije pokrivajo le četrtino carinskih dajatev za uvoženi reprodukcijski material.

Celoten dohodek Peka je porastel za kakih 30 odstotkov. Naraščajoče cene reprodukcijskega materiala in drugi stroški pa so jim pobrali velik del dohodka, ki so ga dosegli z višjo produktivnostjo in z večjim prihrankom ter z boljšo prodajo. Tako se je ostanek dohodka zmanjšal za 42 odstotkov.

Ukrepi za zmanjšanje uvoza so Peko prikrajšali za številne reprodukcijske materiale, ki so jih prej kupovali v tujini. Zaradi tega so v proizvodnji pogosti zastoji. Marsikdaj si pomagajo z domačim materialom, ki pa je največkrat slabše kvalitete, zato ni vselej kos zahtevam tujega tržišča. Mimo tega domači proizvajalci reprodukcijskega materiala zamujajo pri dobavah. Zaradi vsega tega v Peko ne morejo izpolnjevati izvoznih pogodbenih obveznosti.

-ik

● TGO GORENJE

V akciji
var-
čevanja

Ob spremembi gospodarskega načrta za letošnje leto, s katerim so predvideli proizvodnjo v višini 3 milijard 325 milijonov dinarjev, so v Tovarni gospodinske opreme „Gorenje“ Velenje sprejeli program varčevanja in stabilizacije.

Ena od glavnih nalog, za katero se zavzemajo tudi v velenjskem „Gorenju“, je, da za akcijo varčevanja in stabilizacije pridobijo vse zaposlene, saj bodo prizadevanja te 6.500-članske delovne skupnosti le tako uspešna. Splošno prepričanje je, da ni delovnega mesta – tako v temeljnih organizacijah združenega dela kot v skupnih službah – kjer ne bi bilo mogoče kaj prihraniti. Cilj, izražen v dinarjih, je, prihraniti 193 milijonov dinarjev, in to s prihrankom pri direktnih stroških, posebej še z varčevanjem pri porabi surovin in reprodukcijskih materialov. Sprejeli pa so tudi več drugih ukrepov.

Kar najbolj skrbno gospodarjenje pa terja tudi dolgoročno usmeritev Tovarne gospodinske opreme „Gorenje“ Velenje na tuja tržišča. Letos želi „Gorenje“ izvoziti za najmanj 50 milijonov dolarjev izdelkov.

V prizadevanjih, da bi uskladili proizvodnjo s predvidevanji ter prodali kar največ izdelkov na tuje, pa se srečujejo v velenjski Tovarni gospodinske opreme „Gorenje“ s skoraj nepremostljivimi težavami pri oskrbi s surovinami, reprodukcijskimi materiali in deli, zlasti tistimi, ki jih pri nas ni mogoče dobiti.

(vš)

Pota mladih mimo tovarn

Gorenjskemu gospodarstvu in družbenim službam še vedno zelo primanjkuje strokovnjakov s srednjo izobrazbo. Številne ponudbe in razpisi ostajajo brez odziva, ker je diplomantov srednjih strokovnih šol vsako leto premalo, ali pa interesi teh diplomantov niso istovetni s potrebami delovnih organizacij.

Anketa, ki jo je izvedla strokovna služba Skupnosti za zaposlovanje v Kranju kaže, da se je 70 maturantov gorenjskih gimnazij odločilo za nadaljevanje šolanja na visokih šolah, dobra petina pa na višjih. Ti odgovori niso presenetili, saj gimnazija ne daje poklicne izobrazbe, marveč le osnovo za nadaljnji študij.

Bolj presenečajo v anketi odgovori diplomantov strokovnih šol, za katere bi upravičeno pričakovali, da se bodo v večji meri zaposlili v poklicih, za katere so se že usposobili. Odločitve pa so drugačne. V poklicu se bo zaposlila le tretjina teh diplomantov, prav toliko pa je tistih, ki bodo šolanje nadaljevali. In če upoštevamo, da se ob anketiranju tretjina še ni določila, kam po srednji strokovni šoli, bo bržkone tistih, ki bodo študirali naprej, še več.

Ne mogli bi reči, da na te odločitve vplivajo možnosti za zaposlitev. Na Gorenjskem so namreč letos delovne organizacije prijave službi za zaposlovanje potrebe kar po 790 delavcih s srednjo strokovno izobrazbo, to pa je dvakrat toliko, kot je vseh diplomantov strokovnih šol na Gorenjskem. Med diplomanti je dve tretjini študentov in štirje od petih le-teh imajo zagotovljeno zaposlitev. Za nadaljevanje šolanja pa se odloča največ diplomantov strojne in elektrotehniške šole, prav teh pa poleg

ekonomsko-finančnih in administrativnih tehnikov ter medicinskih sester trenutno na Gorenjskem najbolj primanjkuje.

Da se odločajo za nadaljevanje študija najbolj sposobni, seveda ni sporno, saj tudi strokovnjakov z višjo in visoko izobrazbo ni dovolj. Seveda bi bilo želeli, da bi ti mladi, najbolj nadarjeni, nadaljevali študij v isti ali vsaj sorodni stroki. Raziskave, ki so jih opravili na ljubljanski univerzi, so pokazale, da absolventi strokovnih šol slabše napredujejo kot gimnazijci in da je večji osip pri tistih s slabšim učnim uspehom v srednji šoli.

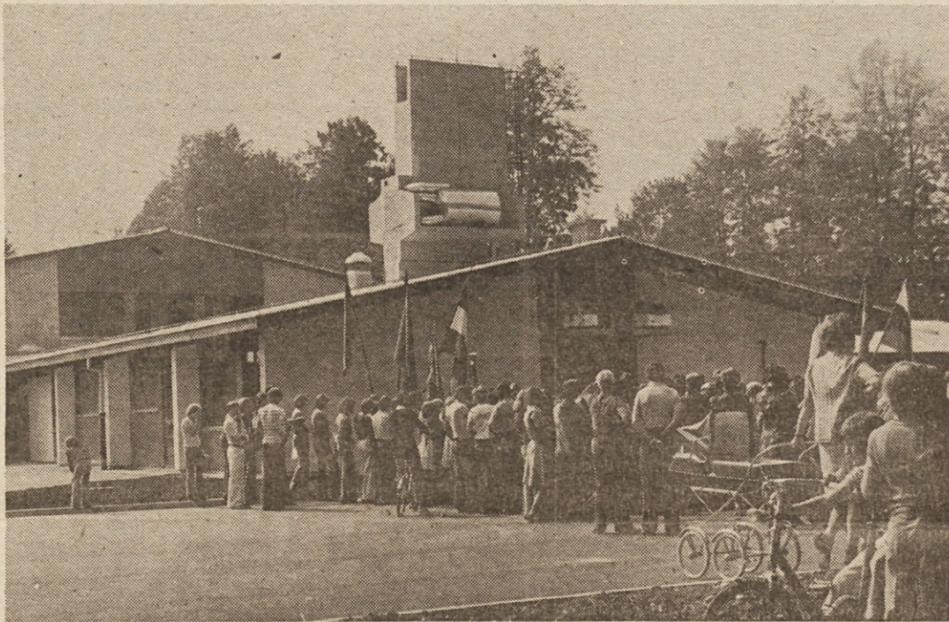
Strokovna služba za zaposlovanje v Kranju pa že nekaj let ugotavlja, da študija ne nadaljujejo samo dobri dijaki, tudi številni taki, ki so se le s težavo prebrinili skozi srednjo šolo. In pogosto si izbirajo tako usmeritev študija, ki se močno razlikuje od stroke v srednji šoli. Med letošnjimi absolventi so takih našli trideset.

Seveda se sprašujemo, ali so si ti mladi ljudje res prebrali ustrezno študijsko smer ali pa bodo le zapravljali svoj čas in družbeni denar, ker jih v nadaljevanju študija bolj kot želja po izpopolnjevanju znanja silji odpor do dela. Odgovor na to vprašanje bo možen šele čez nekaj let. Dotlej pa bo skušala Služba za zaposlovanje vplivati vsaj na to, da bi bilo usmerjanje mladih v nadaljnje šolanje čim bolj družbeno smotno. In ker zgolj informacije in svetovanja ne zadoščajo, bo za čim bolj smotno kadrovske politike potrebno poskrbeti ob dodeljevanju štipendij.

LADO STRUŽNIK

Zdaj v novo šolo

Prvega septembra, to je na letošnji prvi šolski dan, ko so se znova na široko odprla vrata naših šol, so občani krajevne skupnosti Brod v Šiški razveselili svoje otroke z lepo novo šolo, v kateri je prostora za 560 učencev. Sodobno šolsko poslopje s 14 učilnicami, telovadnico, kuhinjo in drugimi potrebnimi prostori so zgradili delavci gradbenega podjetja Megrad iz Ljubljane na izjemno lepem prostoru, polnem zelenja, kjer bo imela mladina s svojimi učitelji tako rekoč idealne pogoje za svoje vsakdanje delo. Šola je veljala 23 milijonov dinarjev. Polovico so prispevali občani, drugo polovico sredstev pa je zagotovila občina Ljubljana-Šiška. Nova šola, ki šteje med najlepše objekte na Brodu pod Šmarno goro, je dobila ime po partizanu Ivanu Novaku-Očku. Na minuli slovesnosti ob otvoritvi šole so poudarili, da bo potrebno na območju Šiške zgraditi v prihodnjih petih letih še najmanj dve šoli in dva vrta, saj živi v tej občini več kot 80.000 ljudi, kapacitete šol in vrte pa so že danes mnogo preskromne ... (Tekst in foto: A. Uлага)

OB DELU VEDNO VEČ UČENJA

Da se v Zasavju vedno bolj širi izobraževanje ob delu nam pove tudi podatek, da se bo to jesen pridružilo 14 poklicnim, strokovnim, srednjim in višjim šolam še sedem novih, kot so oddelki ljubljanske ekonomske fakultete in nekaterih mariborskih in drugih visokih šol. Tudi revirska delavska univerza se v novi sezoni s še bolj razvejanim strokovnim, seveda pa tudi družbenopolitičnim in splošnim izobraževanjem vključuje v stabilizacijska prizadevanja, saj je prav znanje tisto, ki lahko ogromno

prispeva k večji produktivnosti in storilnosti.

Okoli 1500 zaposlenim, ki že obiskujejo omenjene šole, se bo jeseni priključilo še najmanj štiri do pet tisoč zaposlenih, ki so se tudi odločili izpopolniti svoje znanje in to v okviru delavske univerze. Kaže omeniti, da vedno več TOZD in organizacij združenega dela v Zasavju dobro sodeluje s to delavsko univerzo.

Po končani spomladanski sezoni izobraževanja so predstavniki revirske delavske univerze obiskali vse

večje delovne kolektive. Pogovori z njihovimi predstavniki so pokazali, da ima ta ustanova, ki izobražuje odrasle, vedno večjo vlogo tudi pri načrtovanju razvoja delovnih organizacij in bo zato v prihodnje še bolj upoštevala potrebe in želje kolektivov glede usposabljanja njihovih zaposlenih. Ne glede na pomanjkljivosti ali vrzeli dela te ustanove so doseženi rezultati pokazali, da je led prebit in da so zlasti pomembni rezultati na področju družbeno-ekonomskega in idejno-političnega usposabljanja ter usposabljanja delegatov in članov delegacij v združenem delu. Tistim 2409 članom družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, ki so v minuli sezoni obiskovali seminarje in večerne politične šole, se bodo jeseni, pozimi in spomladi pridružili številni drugi, saj je pripravljen tudi nov program za izpopolnjevanje delegatov, pa tudi članov delavskih svetov. Tudi zanimanje 4500 občanov, ki so v minulem izobraževalnem letu obiskovali različne tečaje in predavanja s področja splošnega izobraževanja, govori o tem, da pri odraslih želja po znanju narašča.

Stalni skrbni za nenehno izpopolnjevanje slehernega izobraževanja se to jesen pridružuje še posebej tudi skrb za pridobitev čim več usposobljenih predavateljev. Najti pa bo treba tudi ustreznejše prostore za nekatere oddelke šol za odrasle, ker jih zdaj ni dovolj ali pa so slušatelji v njih preveč utrujeni.

Revirska delavska univerza bo kot temeljna organizacija združenega dela novo ustanovljenega srednješolskega centra v središču revirjev še tesneje povezana odslej z vsemi srednjimi šolami v Zasavju, hkrati pa se bo tako širil tudi njen vpliv na usposabljanje delavcev za vsa področja družbenopolitičnega življenja. M. V.

VSI SO DOBILI ŠTIPENDIJE

V radgonski občini to jesen nimajo težav s štipendiranjem, saj imajo odobrena določena solidarnostna sredstva širše družbene skupnosti. Boje se, da bodo imeli večje težave z zaposlitvijo, ko bodo ti štipendisti končali šolanje.

Odločili so se, da bodo iz zduženih sredstev podelili 141 štipendij: štipendijo bo prejelo 15 študentov, 80 srednješolcev in 46 učencev poklicnih šol. Poleg tega tudi nekatere delovne organizacije radgonske občine dajejo precejšnja sredstva za štipendije. Med njimi največ štipendij podeljujejo Radenska, Gorenje-Elrad in radgonski Kmetijski kombinat.

Tako letos v tej občini tako rekoč ne bo prosilca oziroma upravičenca, ki ne bi mogel dobiti štipendije. To pa je velik napredek v primerjavi s prejšnjimi in lanskim letom, ko so mnogi ostali brez štipendije.

Še do nedavnega so imeli velike težave, ker so delovne organizacije zelo kasnile z nakazovanjem denarja za štipendije iz združenih sredstev. Zadnji čas pa to svojo dolžnost dosledno izpolnjujejo tako rekoč vsi, z izjemo Carine.

Na zadnji seji skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju študentov in učencev so med drugimi odobrili štipendije tudi

Anki Burič iz Nikšića za študij na likovni akademiji v Beogradu. To dekle je likovno izredno nadarjeno. In ker je bila vse doslej zelo aktivna v mladinski organizaciji, njene družinske gmotne razmere pa ji niso omogočale šolanja, so se v Radgoni odločili, da prevzamejo obveznost za njeno štipendijo. Tak predlog se je namreč izoblikoval ob letošnjem festivalu bratstva in enotnosti.

Skupna komisija pa je podprla tudi predlog organizacije združenega dela Gorenje-Elrad, ki predlaga za Titovo štipendijo enega svojih delavcev in enega svojih štipendistov na visoki šoli. TONE ŠTEFANEČ

RAZPRAVE ŠE NISO PRODRLE V ZDRUŽENO DELO

V vseh štirih občinah koroške regije so osnovne in posebne šole izoblikovale programe prehoda na celodnevno osnovno šolo in jih dale v javno razpravo vsem zainteresiranim, na šolah pa so tudi imenovali strokovne komisije za prehod na celodnevno šolo. Pri občinskih konferencah Socialistične zveze v Dravogradu, na Ravnah na Koroškem in v Slovenj Gradcu so imenovali posebne koordinacijske odbore.

Doslej so z začetkom drugega šolskega polletja 1974/75 prešli na celodnevno osnovno šolo na podružnični osnovni šoli „Pod Graško goro“ v Šmiklavžu v občini Slovenj Gradec. Na nekaterih drugih šolah pa so začeli s sodelovanjem krajevnih dejavnikov s prvimi konkretnimi pripravami za prehod na celodnevno šolo. Prosvetni delavci pa se tudi že študijsko usposabljujejo za delo v celodnevni šoli.

Ugotavljajo pa, da je v zadnjem času nekoliko upadla aktivnost v pripravah na uveljavljanje celodnevnih šol. Tako programe šol za prehod na celodnevno osnovno šolo še niso ovrednotili koordinacijski odbori občinskih konferenc Socialistične zveze, prav tako še niso izdelani občinski programi prehoda na celodnevno šolo, seveda skupaj s prednostnim vrstnim redom. Sami programi prehoda pa tudi še niso vključeni v razvojne načrte občin, samoupravnih interesnih skupnosti, temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti. Slabost je tudi v tem, da vse doslej razprava o prehodu na celodnevno osnovno šolo še ni prodrla v združeno delo in da se je dosedanja akcija za prehod na celodnevno osnovno šolo zaustavila v glavnem le pri ugotavljanju potreb.

Torej bo treba čimprej poživiti delo koordinacijskih odborov za prehod na celodnevno osnovno šolo pri občinskih konferencah Socialistične zveze ter zagotoviti, da bodo vanje vključeni tudi predstavniki združenega dela ter družbenopolitičnih organizacij, ne pa samo prosvetni delavci. Koordinacijske odbore bo treba ustanoviti tudi pri krajevnih konferencah Socialistične zveze. Nasploh pa bodo v prihodnje potrebne predvsem konkretne akcije!

Pogoje, da bi najprej uvedli celodnevno osnovno šolo, imajo naslednje osnovne šole: v občini DRAVOGRAD je to podružnična osnovna šola Libe-

ličje, v občini RADLJE OB DRAVI podružnične osnovne šole Lehen, Ožbalt in Pernice ter osnovna šola Ribnica na Pohorju, z delom oddelkov pa tudi osnovni šoli Radlje ob Dravi in Vuzenica; v občini RAVNE NA KOROŠKEM podružnični osnovni šoli Javorje in Koprivna ter z delom oddelkov osnovne šole Črna na Koroškem, Mezica in Prevalje, v občini SLOVENJ GRADEC pa posebna osnovna šola ter osnovna šola Šmartno.

Na teh 14 šolah v občinah koroške regije je prehod na celodnevno osnovno šolo, ponekod resda samo z enim delom oddelkov, odvisen od manjših investicijskih del, nakupa manjkajoče opreme ter zagotovitve dodatnih učnih moči. Pri tem pa poudarjajo, da bi morale pri zagotavljanju prehoda na celodnevno osnovno šolo sodelovati poleg občinskih izobraževalnih skupnosti tudi druge samoupravne interesne skupnosti.

Za celovit prehod na celodnevno osnovno šolo bi v vseh štirih občinah koroške regije potrebovali samo za investicijska dela okrog 290 milijonov dinarjev, največ v občinah Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec. Ker gre za znatna sredstva bi bilo mogoče zagotoviti prehod na celodnevno osnovno šolo le z dodatnim zbiranjem denarja za investicije, in sicer tako s samoprispevkom občanov kot z družbenimi dogovori z združenim delom. Seveda pa bo treba v občinah že pred tem dokončno utrditi mrežo osnovnih šol. Vse investicije v osnovno šolstvo bi morale biti odslej usklajene s programi prehoda na celodnevno osnovno šolo.

In ne nazadnje ne gre prezreti tudi dejstva, da bo terjal prehod na celodnevno osnovno šolo v 4 občinah koroške regije tudi nad 200 novih prosvetnih delavcev, od tega največ v občinah Slovenj Gradec ter Radlje ob Dravi.

Ko so nedavno tega razpravljali o aktualnih problemih v zgoje in izobraževanja v občinah koroške regije, je bilo poudarjeno, da je nujno znova pregledati programe prehoda na celodnevno osnovno šolo in jih, če se bo pokazala potreba, dopolniti. Programi pa morajo čimprej postati sestavni del razvojnih načrtov krajevnih skupnosti, združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti ter občin Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec. (EK)

ZAKAJ TAKO?

V Šošanju so letos predali namenu nov in lep kulturni dom. V njem je že bilo nekaj prireditvev.

Dom bi moral dobiti tudi svojega hišnika, ki bi stalno bedel nad dragim inventarjem in skrbel tudi, da bi bil dom ljudem, ki jim je namenjen, vedno tudi odprt. O tem nemara sploh ni potrebno govoriti, da tudi sicer taka velika hiša ne more biti brez človeka, ki bi zanjo skrbel in skrbel tudi za red v njej.

Zdaj pa je slišati, da se je v stanovanje, namenjeno hišniku, začasno vselil nekdo drugi, ki pa ni dolžan skrbeti za hišo in za njen hišni red. Vselitev je nemara res le začasna. Bojimo pa se, da bi stanovalec, ki ni hišnik, ostal v hišniškem stanovanju doma kulture dlje, kot bi bilo to za hišo dobro, saj bi ohromelo delo, ki se začinja prav te dni. Za hišo, v kateri naj bi se razvijalo kulturno delo, namreč mora nekdo skrbeti.

V občini sta dve instituciji, ki bosta morali poskrbeti, da se zadeva uredi in da bo lahko kulturno delo v domu v jeseni nemoteno zaživelo. To sta predvsem Kulturna skupnost Velenje in delavsko prosvetno društvo Svoboda v Šošanju. Seveda pa je tudi krajevna skupnost Šošanjski zainteresirana, da dom čimprej dobi človeka, ki bo za stavbo stalno skrbel.

VINKO ŠMAJS

Pokal osvojila Sodražica

Minulo soboto so bile na športnih igriščih v Sodražici VI. letne športne igre delavcev Donita, na katerih je sodelovalo 386 tekmovalcev in tekmovalk iz 6 TOZD. Prireditelj, sindikalna organizacija TOZD Sodražica, je poleg odlične organizacije pripravila največje presenečenje z zmago v ekipni uvrstitvi. Zanimiva tekmovanja v osmih športnih panogah so privabila tudi precej gledalcev.

Rezultati: balinanje: 1. Sodražica, 2. Svit, 3. Melamin; streljanje: 1. Skupne službe 387 krogov, 2. Melamin 346 krogov, 3. Sodražica 307 krogov; posamezno: 1. Kopač (SS) 80 krogov, 2. Krelj (Medvode) 79, 3. Pokovec (Svit) 75 krogov; šah: 1. Melamin 8,5 točke, 2. Sodražica 6, 3. Svit 5,5 točke; roketi: 1. Sodražica 6, 2. Medvode 5, 3. Svit 4 točke; kegljanje: 1. Melamin 327, 2. Skupne službe 292, 3. Fenolit 271 podrtih kegljev; namizni tenis: 1. Sodražica 5, 2. Skupne službe 5, 3. Medvode 4 točke; mali nogomet: 1. Melamin 6, 2. Svit 5, 3. Fenolit 4 točke.

Ekipno: 1. TOZD Sodražica 37 točk, 2. Melamin 32 točk, 3. Skupne službe 27 točk.

E. R.

TRIM AKCIJE

Odbor za športno rekreacijo pri Občinski zvezi za telesno kulturo občine Nova Gorica je imel pred časom svojo redno sejo, na kateri je sprejel nekaj pomembnih sklepov glede dela na področju rekreacije zaposlenih.

Sklenili so, da bodo tradicionalno akcijo „VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO“ priredili 28. IX. na šestih stezah, ki bodo vodile skoraj po vseh večjih krajih naše občine. Planirajo, da se bo letošnje akcije udeležilo več kot 1500 udeležencev, kar bi pomenilo glede na lansko udeležbo (900) velik korak naprej.

Drugo akcijo „PREIZKUS TELESNE ZMOGLJIVOSTI“, ki je bila sicer v planu že junija, pa na račun slabega vremena ni uspela, bodo ponovili od 6. do 11. X. na sintelax stezi na stadionu v Novi Gorici. Preizkus bodo vodili priznani novogoriški strokovnjaki na tem področju. Cilj akcije je, da bi dobili na testiranje čimveč ljudi iz delovnih kolektivov oziroma iz neposredne proizvodnje.

V teku so tudi priprave za akcijo „PLAVAJ ZA ZLATEGA DELFINČKA“, ki bo v novogoriškem bazenu. To akcijo pa so na letovanju ob slovenski obali uspešno izvedli taborniki iz Kanala.

Prepričani smo, da bodo akcije, v katerih naj bi sodelovali občani Nove Gorice, pripomogle k boljši rekreativni dejavnosti vseh, ki so aktivnega oddiha najbolj potrebni.

RAJMUND KOLENC

EKSKLUZIVNO!

ČOLNARJI IN LJUBITELJI MORJA!

Izšla je knjiga

NAVTIKA

Prva tovrstna knjiga v slovenščini

Priročnik za izpite

Naročila po 170 dinarjev za izvod sprejema ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

KRŠKO

VSA POZORNOST DELAVSKEMU TURIZMU

Organizirano obliko koriščenja dopustov za vse delovne skupnosti krške občine in začetek množičnejšega letovanja ob morju predstavlja ustanovitev počitniškega doma Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj. Že pred 17 leti je namreč tovarna dovolila upravi doma nuditi svoje zmogljivosti tudi drugim kolektivom, nakar so dozoreli pogoji za združevanje sredstev in ustanovitev Počitniške skupnosti Krško. Tako je v Materadi pri Poreču zadnjih 15 let zrastle počitniško naselje, ki ima 300 ležišč in 42 avtomobilskih prikolic. Zanimanje za dopuste ob morju je raslo iz leta v leto, zato postajajo zmogljivosti premajhne.

V letošnji sezoni, ki na primer traja od 1. junija do 20.

septembra, bodo zabeležili kar 35.000(!) nočitev. Gostom so na voljo najrazličnejši rekreativni kvartali, vse do čolnov in smučanja na vodi. V Materadi pa je zrastle tudi otroško naselje z 22 majhnimi hišami. Vse površine so močno zasedene, novih pa ni mogoče dobiti. Upravni odbor Počitniške skupnosti Krško je zato pričel iskati drugačno rešitev, saj vlada na kopaljšču nered, mimo teče prometna cesta, zaliv postaja vse bolj umazan, čutiti pa je tudi omalovaževanje delavskega turizma.

Krčani so našli izhod v nakupu 10 ha površin v Nerezinah na Malem Lošnju. Zemljišče ima ugodno lego in daje vse možnosti za prihodnjih 20 let. Priprave so stekle, saj je pristaneček za sofinanciranje in gradnjo dalo že 28 delovnih kolektivov. Ta čas iščejo najboljšega ponudnika za gradnjo tipiziranih hišic. Kaže, da bo že prihodnje leto v Nerezinah urejen camp za prikolice, otroško naselje in 200 ležišč v hišicah, v naslednjih petih letih pa naj bi z etapno izgradnjo pridobili še 800 ležišč.

Tak je seveda le okvirni načrt krške počitniške skupnosti, nadrobno pa predvideva še vrsto objektov, ki bodo zagotovili udobje in primeren standard. Načrtujejo potrebna si-

drišča, številne športne objekte, kamnita ognjišča za družabne večere, letni kino, bazene, razvoj jahting turizma (v Krškem zato že organizirajo potrebne tečaje), urejene prometne in komunikacijske zveze itd. Konfiguracija zemljišča omogoča številne rešitve in kombinacije, tako da so z dogovorom „tik pred zdajci“. Skrbno tehtajo predloge, katerih predračuni naj ne bi presežili kupne moči članov skupnosti, to je največ 50.000 dinarjev za ležišče.

V Krškem so smelo zastavili obsežen program, vendar so trdno prepričani, da bodo svoje načrte ob pomoči združenega dela v petih letih uresničili. V Nerezinah bo zrastle veliko jugoslovansko naselje za delavski turizem, ki ne bo nudilo le primerne standarda, marveč podaljšanje sezone in spričo ugodnih lošinjskih klimatskih razmer tudi zdravljenje tistih delavcev, ki opravljajo naporna in zdravju škodljiva dela. Prav zato so se jim pridružili tudi kolektivi iz Ptujja, Novega mesta, Celja in Ljubljane.

VLADO PODGORŠEK

PTUJ

KONČNO NOVA ŠPORTNA DVORANA

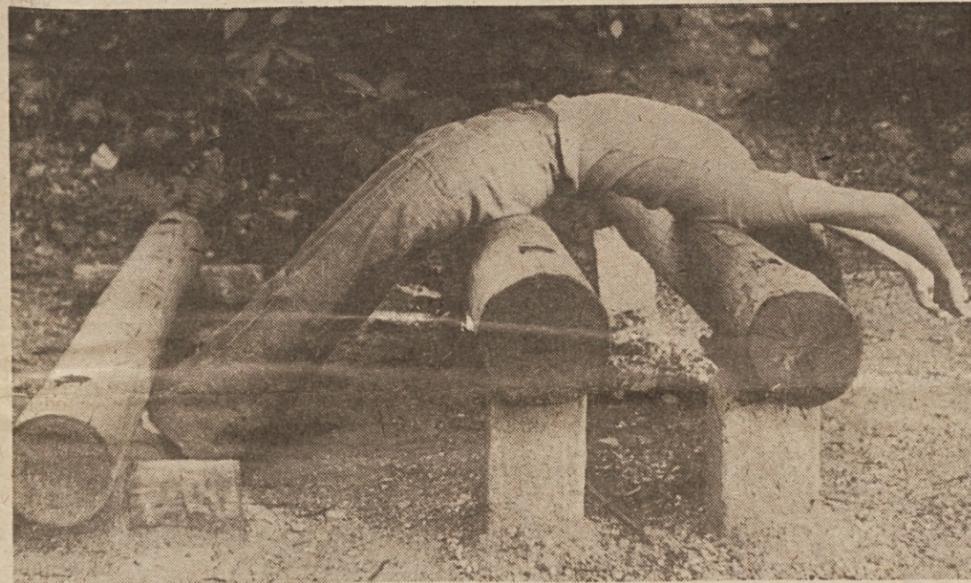
Na tej strani smo svoj čas že poročali o prizadevanjih ptujskih športnih in ostalih forumov za izgradnjo nove športne dvorane v Ptujju, ki je bila več kot nujno potrebna. Število tistih, ki si namreč želijo vsakodnevne take ali drugačne rekreacije, vse bolj raste in zanimanje za šport je vse večje, zato je tudi sedanja radost vseh, ki bodo prisostvovali otvoritvi nove športne dvorane v Ptujju, toliko večja.

Želje Ptujčanov so se torej le uresničile. V novozgrajenem objektu je telovadni prostor v velikosti 550 kvad. metrov, ki

bo vsekakor dobro služil mnogim pri vsakodnevnih vajah, treningih in seveda rekreaciji. Dvorana ima štiri garderobne prostore ter ustrezne sanitarije in tudi klubski prostor. Gre za res veliko pridobitev ptujске občine, ki je toliko časa morala čakati na občiski praznik, ki ji je prinesel lepo novo športno dvorano.

Medtem ko bo v dopoldanskem času telovadnica na voljo učencem OŠ „TONETA ŽNIDARIČA“, jo bodo ostali del dneva koristili člani športnih organizacij.

F. MEŠKO

Trim steze rastejo v Sloveniji kot „gobe po dežju“, še bolj razveseljivo pa je, da niso slabo obiskane ... (Foto: A. Ul.)

1 ŠPORTNA REKREACIJA V DELOVNIH KOLEKTIVIH - POTREBA IN STVARNOST

SKRIB ZA KADRE PRVA NALOGA

Odveč bi bilo nadrobno opisovati pomen in vlogo športne rekreacije v delovnih skupnostih oziroma organizacijah združenega dela, saj je bilo o tem že mnogo napisanega.

Vse več ljudi, občanov in delavcev na različnih delovnih mestih in v različnem delovnem okolju spoznava mnoge koristi, ki jih prinaša rekreacijska vadba oziroma ukvarjanje s posameznimi športno-rekreativnimi aktivnostmi v času dela in po njem.

Ker je problematika športne rekreacije v delovnih organizacijah še posebno aktualna in zanimiva v sedanjem obdobju, bomo v več sestavkih bolj podrobno obdelali to ožje delovno področje. Na številnih tečajih in seminarjih za organizatorje športne rekreacije ter pri rednem študiju omenjenega področja, udeleženci, delavci in študentje zastavljajo vprašanja, v zvezi z organizacijo, vsebino in metodami dela na področju športne rekreacije v delovnih organizacijah. Pa tudi vsakdanja praksa terja vse več odgovorov na zastavljena vprašanja, saj sodobni razvojni tokovi prinašajo vedno več spoznanj, ki naj bi v praksi zaživel.

Življenjska praksa naj bi bila torej kriterij posameznih spoznanj in tudi za torišče športne rekreacije velja, da bo postala sestavni del življenja in dela našega delavca v tolikšni meri in tam, kolikor in kjer bodo teoretična spoznanja našla svoje mesto v vsakdanji praksi.

Vprašanja, ki se pojavljajo, se nanašajo na povsem konkretne probleme kot npr.: kje naj bi bila v delovni organizaciji organizirana služba za športno rekreacijo, kako naj bi bila organizirana, kakšna naj bi bila njena vsebina in kakšen delokrog? S katerimi dejavniki znotraj delovne organizacije se naj povezuje, kateri činitelji odločilno vplivajo na delovni uspeh ali neuspeh na tem področju itd.

Naj v zvezi s tem najprej opozorimo na pomembnost strokovnega obravnavanja celotne problematike in na profesionalno vodenje omenjenega področja.

Tako teoretična izhodišča kot tudi praksa vsak dan znova potrjujejo, da tako razvejanega in razmeroma zahtevnega pod-

ročja ni več moč obravnavati in voditi le zgolj z amaterskim delom, marveč to delo zahteva celega človeka, s potrebnim znanjem, sposobnostmi in poslušom za reševanje porajajočih se problemov v naši družbeno-ekonomski stvarnosti. Dejstvo je, da nudi ustrezna strokovna usposobljenost, ob celi vrsti drugih dejavnikov, več možnosti za uspeh kot sicer vse hvale vredno amatersko delo.

Ob je znano so problematiko športne rekreacije v delovnih organizacijah, poleg drugih problemov slovenske telesne kulture, obravnavale tudi naše najpomembnejše družbenopolitične organizacije. Če samo omenimo dokumente SZDL, dalje stališča 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, organizacije ZK in Zveze socialistične mladine Slovenije, potem upravičeno pričakujemo, da bo vsem prizadevanjem sledila enotna akcija.

V omenjenih stališčih je povsem nedvoumno izražena misel, da naj bi v delovnih organizacijah, kjer je 500-1000 zaposlenih, deloval poklicni organizator rekreacije, seveda z ustreznim izobrazbo. Potemtakem naj bi posamezne delovne organizacije sistemizirale omenjena delovna mesta in pritegnile k sodelovanju ustrezne kadre.

Ob številnih razgovorih z amaterskimi in drugimi delavci, ki že delajo na torišču športne rekreacije v posameznih tovarnah, lahko zapišemo misel, da še vedno obstajajo sile, ki v posameznih kolektivih in sredinah ne dopuščajo, da bi razvoj športne rekreacije tekel hitreje, oziroma da bi se to področje bolj razmahnilo.

V nekaterih sredinah še vedno prevladujejo tradicionalna miselnost in kratkovidni cilji, zato se marsikje od področja športne rekreacije oddaljujejo, čeprav vemo, da ukvarjanje s športno-rekreativnimi aktivnostmi ugodno vpliva na zdravje delavcev, njihove psihofizične sposobnosti, delovno sposobnost, produktivnost, dalje na zmanjšanje števila nesreč in poškodb pri delu, manjšo fluktuacijo itd. Vsi ti rezultati so vidni šele v daljšem časovnem obdobju.

HERMAN BERČIČ

Pobratenje treh brigad

Mladi delavci in delavke elektro in elektronske industrije Jugoslavije so se letos že sedmič zbrali v mladinski delovni brigadi „Bratstvo in enotnost“, da bi v zvezni mladinski delovni akciji „Kozjansko 75“ pomagali zgraditi cesto Gračnica-Ledinščica. Brigado „Bratstvo in enotnost“ je letos organizirala tovarniška konferenca Zveze socialistične mladine Tovarne gospodinjinske opreme „Gorenje“.

V mladinski delovni brigadi „Bratstvo in enotnost“ elektro in elektronske industrije Jugoslavije so se zbrali mladinci in mladinke – mladi delavci iz Cetinja, Niša, Sve-

tozareva, Beograda, Banjaluke, Zagreba, Maribora, Kranja in Velenja. Mladi so, kot so ugotovili na zadnjem sestanku članov aktiva Zveze komunistov, v celoti opravili poslanstvo, ki ga je ponazarjalo že ime brigade – „Bratstvo in enotnost“.

To poslanstvo so potrdili ob zaključku akcije „Kozjansko 1975“ tudi s pobratenjem z mladinskima delovnima brigadama „Ivan Gradnik“ iz Nove Gorice in „Dr. France Prešern“ iz Kranja. Pobratenje treh mladinskih delovnih brigad je bil enkratni dogodek na letošnji zvezni mladinski delovni akciji na Kozjanskem.

—VS

Dolgčas smo letos poleti v času počitnic, seveda tisti, ki smo si jih privoščili, preganjali na najrazličnejše načine. Nekateri so lenarili na vročem soncu, drugi pa so se pred njim skrivali in iskali lepše urice s kozarčkom v roki, tretji pa so se odločili za aktivno rekreacijo. Tako tudi mnogi slovenski železničarji, ki so prišli na počitnice v Rovinj, kjer imajo svoje največje počitniško letovišče in dokaj pestre možnosti za aktivno razvedrilo. Prijetne urice ob vodi pa jim je grenila misel, da se bodo morali počasi posloviti od svojih počitniških hišic na mikavni istrski obali, saj imajo občinski možje tu svoje načrte, ki bodo po uresničitvi malce bolj donosni, kot pa je danes veliko počitniško naselje slovenskih železničarjev. (Foto: A. Ulaga)

TEKMA VEŠČIH ROK

V prostorih ljubljanskega zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev je bilo minulo soboto zanimivo srečanje: gradbeni delavci so se pomerili za točke – predvsem pa za čast – v svoji stroki. Zidarji, železokrivci, tesarji in postavljalci odrov so morali v dveh urah opraviti natančno določeno nalogo. Stroge sodniške komisije so sproti ocenjevale delo pridnih in hitrih rok – predvsem natančnost, domiselnost in ne nazadnje tudi čas, ki so ga potrebovale ekipe, da so opravile svojo nalogo. Gradbinci so vzeli tekmovalne zares, saj so se v ne preveč vročem dopoldnevu pošteno spotili, preden so sneli zaščitne čelade, se umili in preoblekli. „Pravzaprav tekmuje vsak dan na svojem delovnem mestu! Toda tekmovaljevanje z rami ob rami in vrh vsega še prisotnost budnih sodnikov, to je pa čisto nekaj drugega...“, so se pogovarjali tekmovalci, ki so se trudili,

da bi kar najhitreje opravili svoje delo.

Težko je reči, ali so bili najbolj spretni železokrivci ali pa so imeli v primerjavi z drugimi tekmovalci manj zahtevno nalogo. Dejstvo je, da so vsi v dobri uri sestavili razmeroma velik in precej zapleten nosilni steber, medtem ko so drugi tekmovalci komaj dodobra ogreli. Med prvimi, ki se je lahko zašušeno oddahnil, je bil Jože Baša, ki je zastopal mariborski Konstruktor. Takole je dejal, ko je opravil nalogo: „Čeprav sem prvič tekmoval, sodim, da bi bila naloga lahko težja. S prijateljem Bruncem sva kaj hitro sestavila steber – če sva bila uspešna, pa bodo povedali sodniki...“

Takrat Jože Baša še ni vedel, da je s sodelavcem osvojil odlično drugo mesto.

Ivan Grbec je tekmoval v Ljubljani za barve gradbenega podjetja Gradišče iz Cerknice. Po tekmo-

vanju je pripovedoval: „Tako kot moji tovariši menim, da bi bilo lahko tekmovalje bolj zahtevno. Z Jožetom Kotoničarjem sva imela na voljo dve uri, delo pa sva opravila v slabi uri.“

Predsednik organizacijskega komiteja in obenem pokrovitelj tekmovanja je bil Andrija Vlahovič, tajnik RO Sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki je prvo proizvodno tekmovalje slovenskih gradbincev takole označil: „Glede na to, da delo sindikata ni le sestankovanje, smo se odločili, da našim mnogim konkretnim aktivnostim pridružimo še proizvodna tekmovalje, na katerih bomo lahko zelo natančno merili svojo strokovno usposobljenost. Sodim, da je „kult dela“ posebno v naši dejavnosti precej pomembna stvar, na katero smo še vedno vse premalo pozorni. Pred gradbinci je še veliko nalog, posta-

viti moramo še številne stanovanjske in energetske objekte, da cest sploh ne omenjam, zato bomo v prihodnje še kako potrebovali znanje.“

In kdo se je na prvem proizvodnem tekmovalju gradbenih delavcev Slovenije najbolj odrezal?

V skupni uvrstitvi so zmagali tekmovalci Splošnega gradbenega podjetja Grosuplje, na odlično drugo mesto so se uvrstili predstavniki Ingrada iz Celja, na tretje pa delavci Gradišča iz Cerknice. Med zidarji sta se najbolj odrezala Tone Horvat in Franc Vrhovec (SGP Grosuplje), med tesarji sta zmagala Stane Baligač in Franc Kern (SGP Grosuplje), med železokrivci Josip Gajnik in Djuro Došenović (SGP Grosuplje), medtem ko sta najhitreje postavila cevni oder Ivan Križnik in Anton Zupančič, predstavnika celjskega Ingrada.

Tekst in foto: A. Ulaga

Jože Baša, Konstruktor Maribor – TOZD Pomurje: „Prvič sem tekmoval. Delo sem opravil v dobri uri. Menim, da bi bila lahko naloga težja...“

Za najboljšo uvrstitev med tesarji se je potegovalo pet ekip, največ točk pa sta zbrala Franc Kern in Stane Baligač iz SGP Grosuplje.

Najtežjo nalogo so izbrali zidarji, zato so med zadnjimi končali tekmovalje. Kaže pa, da so dobro podkovani v svojem delu...

Pri postavljanju odrov so se pomerile le tri ekipe, največ znanja pa sta pokazala Ivan Križnik in Anton Zupančič iz celjskega Ingrada.